

การจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)
(ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวเกศลินี ศรีทิพย์วงศ์

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564

หัวข้อเอกัตศึกษา การจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)

โดย นางสาวเกศลินี ศรีทิพย์วงศ์

รหัสประจำตัว 638 00030 34

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา ภาษีอากร

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. มานิตย์ จุมปา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.พล ชีร์คุปต์

ปีการศึกษา 2564

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา)

ลงชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.พล ชีร์คุปต์)

บทคัดย่อ

รายงานเอกัตศึกษาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ (1) การกำหนดประเภทเงินได้ (2) หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ (3) วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้วยวิธีการศึกษาเรียบเรียงวิธีวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบของสินทรัพย์ดิจิทัล กิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี รวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ภายหลังจากศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาทำการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบมาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อหาแนวทางในการกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมิน หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี เพื่อให้สามารถใช้บังคับเป็นแนวทางการจัดเก็บภาษีเงินได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์และให้มีความชัดเจนต่อนักลงทุนไทยเพื่อเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษาพบว่า สกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายที่จะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะมาทดแทนการใช้เงินสดในปัจจุบัน จะเห็นว่าธนาคารกลางแต่ละประเทศได้มีการศึกษาการออกสกุลเงินดิจิทัล หรือที่เรียกว่าสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency “CBDC”) จากเทรนด์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้หลาย ๆ ประเทศออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซี รวมถึงประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีอยู่ 2 ฉบับ คือ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561 ซึ่งออกมาเพื่อกำกับธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน โปร่งใส รวมถึงคุ้มครองผู้ลงทุนจากการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2561 ซึ่งออกมาเพื่อกำหนดส่วนเพิ่มประเภทย่อยที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) แห่งประมวลรัษฎากร และกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าวมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร โดยผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีดังกล่าวไปรวมคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่มีเงินได้

จากผลการศึกษาโดยวิธีการเปรียบเทียบมาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าทั้งสองประเทศมีมุมมองต่อคริปโทเคอร์เรนซีที่คล้ายกัน กล่าวคือ ในการตีความว่าคริปโทเคอร์เรนซีเป็นประเภทหนึ่งของสินทรัพย์ เนื่องจากมีเงินได้ในรูปดอกผลหรือกำไรจากการลงทุน ไม่ได้มีลักษณะเป็นเงินตราเนื่องจากมีความผันผวนสูง และมีการจัดเก็บภาษีจากกำไรส่วนเกินทุน (Capital gain) โดยมีความแตกต่างกันในเรื่องที่ศึกษา 3 ด้านหลัก ๆ คือ (1) การกำหนดประเภทเงินได้ (2) หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ และ (3) วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนไว้ชัดเจน และสามารถนำผลขาดทุนมาหักลบกับกำไรได้ ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้กำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนไว้ชัดเจน จากการศึกษาผู้เขียนมีข้อสรุปใน

เรื่องของการกำหนดประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีตามประมวลรัษฎากรมีความเหมาะสมแล้ว กล่าวคือ เงินได้ที่ออกเงยจากการลงทุนและกำไรจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซี ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) ในส่วนของเงินได้จากการขุด การได้รับชำระราคาด้วยคริปโทเคอร์เรนซี หรือในกรณีอื่น ๆ ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) นอกจากนี้ผู้เขียนได้เสนอแนะให้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในเรื่องการพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ โดยพิจารณาจากการขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นเกณฑ์ รวมถึงเสนอวิธีการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซี โดยเสนอให้สามารถเลือกใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First in, First Out : FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย และเสนอให้กำไร/ขาดทุนจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลสามารถนำมาหักลบกันได้เช่นเดียวกับแนวปฏิบัติของประเทศสหรัฐอเมริกา

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำเอกัตศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุ่มปา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมศาสตราจารย์พิเศษ ดร.พล ธีรคุปต์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำ รวมถึงให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกัตศึกษาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด จนทำให้เอกัตศึกษาฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมาย ขอบคุณผู้บังคับบัญชาและพี่น้องฝ่ายวางแผนภาษี บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ที่ให้ความเข้าใจและได้สนับสนุนผู้เขียนในการเรียนครั้งนี้ ขอบคุณเพื่อนนิสิต ศศ.ม. สำหรับมิตรภาพที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจกัน ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมาย เศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน จนทำให้การจัดทำเอกัตศึกษาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษาฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เกศลินี ศรีทิพย์วงศ์

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 สมมุติฐานของการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	4
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิดและหลักการของสินทรัพย์ดิจิทัล และมาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับ Money tree	6
2.1.1 คุณลักษณะสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Means of Payment)	7
2.1.2 รูปแบบสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Means of Payment)	9
2.2 แนวคิดและหลักการของสินทรัพย์ดิจิทัล	10
2.2.1 ความเป็นมาและคำจำกัดความของสินทรัพย์ดิจิทัล	11
2.2.2 ประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี	18
2.3 มาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย	23
2.3.1 พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561	23
2.3.2 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561	28
บทที่ 3 มาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา	30
3.1 มาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย	30
3.1.1 ประเภทของเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากรและเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี	31
3.1.2 การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี	33
3.1.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี	35
3.2 มาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศสหรัฐอเมริกา	40
3.2.1 เงินได้พึงประเมินตามกฎหมายภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาและเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี	41
3.2.2 การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี	44
3.2.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี	45
3.3 เปรียบเทียบมาตรการการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา	50
บทที่ 4 ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี	54
4.1 ปัญหาการกำหนดประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี	54
4.2 ปัญหาการพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี	56

4.3	ปัญหาการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี.....	58
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	60
5.1	บทสรุปการศึกษา.....	60
5.2	ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 : ข้อมูล ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2561 ในไทยมีผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล จำนวน 6 ราย.....	26
ตารางที่ 2 : ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Exchange) จำนวน 8 ราย.....	27
ตารางที่ 3 : นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Broker) จำนวน 6 ราย.....	27
ตารางที่ 4 : ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Exchange) จำนวน 1 ราย.....	28

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 : มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดของคริปโทเคอร์เรนซีในปี 2013 – 2021.....	1
แผนภาพที่ 2 : “Money tree” from Bench and Garratt’s (2017) original use of botanical analogies in monetary economics.....	7
แผนภาพที่ 3 : ตารางสรุปรูปแบบและคุณสมบัติของสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน Digital Money.....	10
แผนภาพที่ 4 : ตัวอย่าง Staking.....	20
แผนภาพที่ 5 : ตัวอย่าง Yield Farming.....	21
แผนภาพที่ 6 : กิจกรรมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	24

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสู่ยุคสังคมดิจิทัล (Digital Economy) จากการพัฒนาของตลาดทุนและการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ทำให้มีการระดมทุนและลงทุนในรูปแบบดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น การลงทุนที่เป็นที่นิยมคือการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คล้ายกับการซื้อขายสกุลเงินต่างประเทศ แต่มีความเสี่ยงสูงและราคาค่อนข้างผันผวนกว่า ราคาขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นและข้อตกลงของผู้ใช้ในตลาดเป็นหลัก เนื่องจากมีผลตอบแทนจากการลงทุนสูง ทำให้มีนักลงทุนจำนวนมากสนใจลงทุนในตลาดคริปโทเคอร์เรนซี

ภาพที่ 1 มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดของคริปโทเคอร์เรนซีในปี 2013 ถึง 2021 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ตลาดคริปโทเคอร์เรนซีเติบโตอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากเว็บไซต์ Coinmarketcap.com ณ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2564 ตลาดคริปโทเคอร์เรนซีทั่วโลกมีมูลค่าตลาดประมาณ 2.08 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 68,640 พันล้านบาท) มีรายชื่อคริปโทเคอร์เรนซีมากถึง 11,512 รายการ² และยังพบว่าตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา นักลงทุนมีการเปิดบัญชีใหม่เฉลี่ยประมาณวันละ 400,000 บัญชีต่อวัน³

² COINMARKETCAP, All Cryptocurrencies [Online], 29 August 2021. Available from <https://coinmarketcap.com/>

³ BLOCKCHAIN, Daily Active Addresses, New Address [Online], 31 August 2021. Available from <https://www.blockchain.com/explorer/>

ความนิยมในการลงทุนในตลาดคริปโทเคอร์เรนซี ประกอบกับการนำคริปโทเคอร์เรนซีไปใช้อย่างแพร่หลาย จากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีเพื่อให้มีความชัดเจนต่อผู้เสียภาษี โดยกำหนดให้เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ เงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) เงินได้จากการรับชำระราคาสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี กฎหมายให้คำนวณมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับในขณะนั้นตามราคาตลาดยุติธรรม (Fair Market Value) ในส่วนของเงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองคริปโทเคอร์เรนซี ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน กฎหมายกำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนไว้ 2 วิธี คือ วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) และวิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification)

ในขณะเดียวกันสำหรับประเทศไทย จากรายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลรายสัปดาห์ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 พบว่า ในเดือนมิถุนายน มูลค่าการซื้อขายอยู่ที่ 87 พันล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 252 พันล้านบาท ในเดือนพฤศจิกายน คิดเป็น 189 เปอร์เซ็นต์ และจำนวนบัญชีซื้อขายของผู้ลงทุนรายบุคคลในเดือนมิถุนายนอยู่ที่ 407,000 บัญชี และเพิ่มขึ้นเป็น 1.98 ล้านบัญชี คิดเป็น 386 เปอร์เซ็นต์⁴ จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าตลาดคริปโทเคอร์เรนซีได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากนักลงทุนชาวไทย

จากมูลค่าการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีที่มีมูลค่ามหาศาล ประเด็นเรื่องการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาครัฐควรจะต้องพิจารณามาตรการในการจัดเก็บภาษีให้ถูกต้องเหมาะสมและบังคับใช้ได้ ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายในการจัดเก็บภาษี ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 มีการกำหนดส่วนเพิ่มประเภทย่อยของเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) แห่งประมวลรัษฎากรอีก 2 ประเภทสำหรับเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนี้

มาตรา 40 (4) (ข) เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล

มาตรา 40 (4) (ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน⁵

อีกทั้งได้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าวมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร และต้องนำไปรวมคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา⁶ ซึ่งการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย ยังคงมีปัญหาและขาดความชัดเจนใน 3 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

⁴ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, รายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์], 8 มกราคม 2565.

แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/TH/Pages/WEEKLYREPORT-2564-12.aspx>

⁵ มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

การกำหนดประเภทเงินได้ กล่าวคือ คริปโทเคอร์เรนซี ถูกกำหนดให้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เช่นเดียวกับสกุลเงินทั่วไป (fiat currency) นอกจากนี้คริปโทเคอร์เรนซียังสามารถลงทุนเพื่อเก็งกำไรได้ เช่นเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยน ตามประมวลรัษฎากร กำหนดให้ กำไรจากการขายคริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) ในขณะที่กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินทั่วไป ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) นอกจากนี้การได้มาซึ่งเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี เช่น จากการขุด (Mining) หรือจากการได้รับชำระราคาค่าจ้าง ค่าสินค้าหรือบริการ ยังขาดความชัดเจนและมีประเด็นปัญหาอยู่ว่าจะถือเป็นเงินได้เมื่อใด กล่าวคือ ในวันที่ได้รับเหรียญหรือในวันที่ได้มีการจำหน่ายเหรียญออกไป และเงินได้ดังกล่าวจะถือเป็นเงินได้ประเภทใด

หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ สำหรับคริปโทเคอร์เรนซีซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศไทยหรือในต่างประเทศจากการตั้งอยู่ของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้จึงเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ

การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี เมื่อมีการจำหน่ายสินทรัพย์ดิจิทัลและมีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน หรือกำไรจากการขายหรือส่วนเกินทุน (Capital Gain) การคำนวณต้นทุนยังขาดความชัดเจนและมีประเด็นปัญหาอยู่ว่าจะคำนวณต้นทุนโดยวิธีใด เพราะราคาคริปโทเคอร์เรนซีมีความผันผวนสูง การซื้อขายอาจเกิดจากการทำธุรกรรมหลายครั้งและกระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลหลายแห่ง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้วิธีคำนวณต้นทุนที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการคำนวณกำไรจากการขายหรือส่วนเกินทุน (Capital Gain) ที่ต่างกัน

ดังนั้น จึงเป็นที่มาในการจัดทำเอกัตศึกษาฉบับนี้ โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีใน 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้ หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษีเงินได้ให้เหมาะสม สามารถบังคับใช้ได้จริง และเป็นธรรมต่อนักลงทุนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของตลาดทุนและยุคสมัยดิจิทัล ศึกษากรณีประเภทเงินได้พึงประเมินและวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศสหรัฐอเมริกา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อให้ทราบถึงประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัล ตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 รวมทั้งทราบถึงแนวทางปฏิบัติ และหลักการที่สำคัญของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี
- 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้ หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 3) เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบมาตรการในการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมิน หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีให้เหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับรูปแบบตลาดทุนที่เปลี่ยนแปลงไป

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

การจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย ยังคงมีปัญหาและขาดความชัดเจนใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้ หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงควรเสนอให้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีให้สามารถบังคับใช้ได้และให้มีความชัดเจนต่อนักลงทุนไทยเพื่อเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ศึกษารูปแบบของสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี
- 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย
- 3) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีต่างประเทศได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของหลักการจัดเก็บภาษีสำหรับประเภทแหล่งเงินได้และวิธีการจัดเก็บภาษีจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้ในคริปโทเคอร์เรนซี และนำมาใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมิน ประเภทแหล่งเงินได้และแนวทางการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาแบบการดำเนินการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือคำอธิบาย บทความและงานวิจัย สื่อทาง อิเล็กทรอนิกส์ คำอธิบายประมวลรัษฎากร รวมถึงกฎหมายการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษี ทางด้านการเงินและการลงทุน เพื่อนำมาเรียบเรียงวิธีวิจัยเชิง เอกสารแล้วทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ ประเด็นทางกฎหมาย พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางการปรับใช้กฎหมายต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงเนื้อหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัล และทราบถึงแนวทาง ปฏิบัติ และหลักการที่สำคัญของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี
- 2) ทำให้ทราบถึงปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้ หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อการ จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 3) ทำให้สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบประเภทเงินได้ หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ การคำนวณ มูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดเงินได้ในคริปโทเคอร์เรนซี ของ มาตรการในการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา
- 4) ทำให้สามารถเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมิน ประเภทแหล่งเงินได้ และแนวทางการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีให้ เหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับรูปแบบตลาดทุนที่เปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการของสินทรัพย์ดิจิทัล และมาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย

โดยนิยามตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 แบ่งสินทรัพย์ดิจิทัล เป็น 2 ประเภท ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และโทเคนดิจิทัล (Digital token)⁷ กล่าวคือ โทเคนดิจิทัลจะเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการร่วมลงทุน (Investment Token) หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ หรือสิทธิอื่น ๆ (Utility Token) ในขณะที่คริปโทเคอร์เรนซีจะเป็นสกุลเงินดิจิทัล หรือสกุลเงินเสมือน ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกับเงินตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่คริปโทเคอร์เรนซียังไม่ใช่เงินที่ธนาคารกลางทั่วโลกรับรองว่าสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับ Money tree รวมถึงแนวคิดและหลักการที่สำคัญของสินทรัพย์ดิจิทัล ตลอดจนมาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับ Money tree

ในยุคสังคมดิจิทัล (Digital Economy) สกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายว่าจะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะมาทดแทนการใช้เงินสดหรือแม้แต่เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-money) ที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน ด้วยศักยภาพของเทคโนโลยีการประมวลผลแบบกระจายศูนย์ที่อยู่เบื้องหลังอย่างบล็อกเชน (Blockchain) ที่มีความปลอดภัยและสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งาน และเทคโนโลยีดังกล่าวยังช่วยลดบทบาทตัวกลางอย่างสถาบันการเงิน ที่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการจำนวนมาก ทำให้การชำระเงินและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินมีการบูรณาการที่ก้าวหน้ามากขึ้น

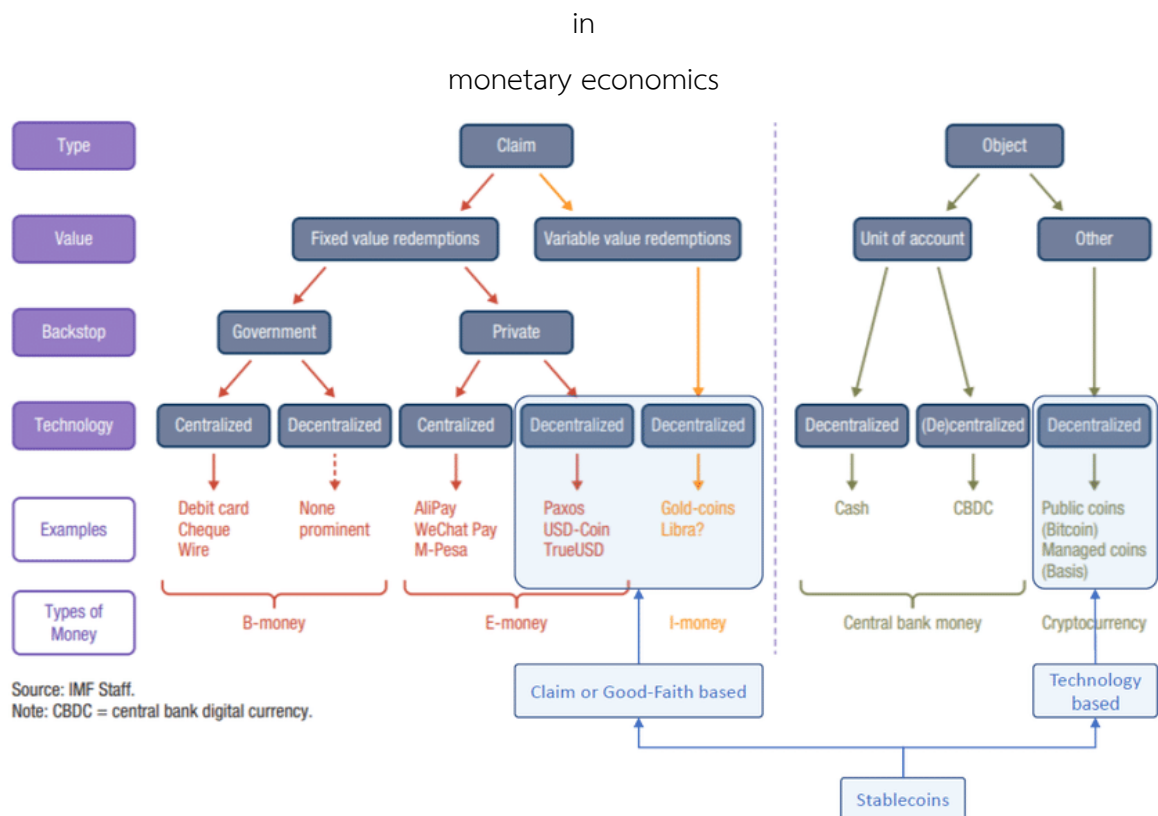
จากคำถามที่ว่าวันนี้ค่ากาแฟของคุณราคาเท่าไร 100 บาท หรือ 30 ดอลลาร์สหรัฐ ปัจจุบันเราต่างชำระค่าสินค้าหรือบริการด้วยเงินสด บัตรเดบิต หรือแสกนจ่ายด้วยแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน หากในอนาคตมีคนที่เดินเข้ามาที่ร้านกาแฟแล้วชำระค่ากาแฟด้วยคริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัล หรือ สกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency “CBDC”) อาจจะไม่ใช่วิธีที่แปลกแต่อย่างใด

⁷ มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

2.1.1 คุณลักษณะสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Means of Payment)

อนุกรมวิธาน Money tree เผยแพร่โดยหน่วยงานกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ ประเภท (Type) มูลค่า (Value) สิทธิในการเรียกร้อง (Backstop) และเทคโนโลยี (Technology)

รูปภาพที่ 2 “Money tree” from Bech and Garratt’s (2017) original use of botanical analogies

ที่มา: International Monetary Fund

คุณลักษณะแรก คือ ประเภท (Type) เงิน แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ Claim based หมายถึง สิทธิในการเรียกร้อง การชำระเงินยังไม่มีผลสิ้นสุดทันทีต้องมีการทำเคลียร์ริง เช่น เช็ค (Cheque) นาย ก เซ็นเช็คให้นาย ข ดังนั้นนาย ก จะต้องจ่ายเงินให้กับนาย ข และนาย ข สามารถเรียกเงินได้จากนาย ก ประเภทที่สอง คือ Objected based หมายถึง การมีค่าในตัวเอง ทำให้การชำระเงินมีผลสิ้นสุดทันที เช่น ธนบัตร 1,000 บาท มีค่า 1,000 บาท สามารถนำมาชำระค่าสินค้าและบริการ มีผลทางกฎหมายและสามารถชำระหนี้ได้ทันที⁸

⁸ Tobias Adrian and Tommaso Mancini-Griffoli, *The Rise of Digital Money*, (Washington, D.C: In International Monetary Fund, 2019), P. 2.

คุณลักษณะที่สอง คือ มูลค่า (Value) เงินไม่ว่าจะเป็น Claim based หรือ Object based จะมีมูลค่าคงที่ (Fixed value) หรือมูลค่าผันแปรไปตามเวลา (Variable value) กล่าวคือ Object based จะมีมูลค่าคงที่ (Fixed value) เช่น วันนี้ธนบัตรมีมูลค่า 1,000 บาท ในอนาคตยังคงมีมูลค่า 1,000 บาท หากไม่พิจารณาถึงอัตราเงินเฟ้อ ในขณะที่มูลค่าผันแปรไปตามเวลา (Variable value) มูลค่าในวันนี้จะแตกต่างกับมูลค่าในอนาคต ตัวอย่าง คริปโทเคอร์เรนซี เช่น เมื่อปี 2017 บิตคอยน์ (Bitcoin) มีมูลค่า 600,000 บาท ในปัจจุบันมีมูลค่า 1,500,000 บาท โดยมูลค่าจะผันผวนตามตลาดคริปโทเคอร์เรนซี⁹

คุณลักษณะที่สาม คือ สิทธิในการเรียกร้อง (Backstop) กล่าวคือ Claim based หรือ Object based ที่เรามี ณ ตอนนี้จะสามารถไปเรียกร้องได้จากหน่วยงานใดระหว่างภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยหลักคือเราสามารถไปเรียกร้องได้จากหน่วยงานที่ออกเงินดังกล่าว เช่น กรณีที่เราถือครองธนบัตรที่ออกโดยธนาคารกลาง เรามีสิทธิที่จะเรียกร้องได้จากธนาคารกลาง เรียกว่า Government redemption หากเราซื้อบัตรสตาร์บัค เราจะสามารถไปเคลมเงินหรือใช้บริการได้จากร้านสตาร์บัค เรียกว่า Private redemption¹⁰

คุณลักษณะสุดท้าย คือ เทคโนโลยี (Settlement Technology) แบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก Centralized คือ ระบบรวมศูนย์ มีตัวกลางในการทำธุรกรรม เช่น ธนาคาร รัฐบาล หรือสถาบันอื่น ๆ เป็นต้น กรณีการนำฝากเช็คเข้าบัญชี การทำธุรกรรมดังกล่าวจะผ่านตัวกลาง คือ ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อประมวลผลการทำเคลียร์ริงเช็ค การทำธุรกรรมจะมีความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัย และความมั่นคงเนื่องจากการดำเนินการผ่านธนาคารกลาง แต่จะมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา เนื่องจากใช้เวลานานในการทำเคลียร์ริงขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพของศูนย์ ประเภทที่สอง คือ ระบบกระจายศูนย์ (Decentralized) สำหรับ Digital money ในอนาคต ได้มีการนำเทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์มาปรับใช้ทำให้สามารถแก้จุดอ่อนในเรื่องของระยะเวลาในการทำเคลียร์ริง กล่าวคือ คนสองคนไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกสามารถส่งบิตคอยน์ให้แก่กันได้ทันที (Real time) โดยที่ธนาคาร รัฐบาล หรือสถาบันอื่น ๆ ไม่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม แต่มีข้อจำกัดคือไม่มีหน่วยงานใดมาบริหารจัดการ ทำให้ไม่สามารถมั่นใจได้ว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวเสร็จสมบูรณ์แล้ว และหากไม่ได้รับบิตคอยน์ไม่สามารถไปเรียกร้องสิทธิได้จากหน่วยงานใด เพราะไม่มีศูนย์กลางในการทำเคลียร์ริง¹¹

⁹ Ibid.

¹⁰ Tobias Adrian and Tommaso Mancini-Griffoli, *The Rise of Digital Money*, (Washington, D.C: In International Monetary Fund, 2019), P. 3.

¹¹ Ibid.

2.1.2 รูปแบบสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Means of Payment)

จากทั้ง 4 คุณลักษณะ คือ ประเภท (Type) มูลค่า (Value) สิทธิในการเรียกร้อง (Backstop) และ เทคโนโลยี (Technology) สามารถแบ่งรูปแบบสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

(1) Bank-money ออกโดยธนาคารพาณิชย์ เช่น บัตรเดบิต เช็ค การโอนเงินผ่านทางธนาคาร เป็นต้น เป็นเงินประเภท Claim based มีมูลค่าคงที่ ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากธนาคารกลาง (Government redemption) การทำธุรกรรมโดยใช้ Bank-Money ใช้เทคโนโลยีระบบรวมศูนย์ทำผ่านตัวกลาง คือ ธนาคารพาณิชย์และธนาคารกลาง (Centralized)

(2) e-money หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ คือมูลค่าเงินที่บันทึกในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เครื่องข่าย โทรศัพท์มือถือ หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้บริการได้ชำระเงินล่วงหน้า (Pre-paid) แก่ผู้ให้บริการ e-Money และสามารถใช้จ่ายสินค้าและบริการได้ตามร้านค้าที่รับชำระ ทำให้มีความสะดวกรวดเร็ว ลดการพกพาเงินสดจำนวนมาก ตัวอย่างผู้ให้บริการ AirPay WeChat Pay M-Pesa เป็นต้น เป็นเงินประเภท Claim based มีมูลค่าคงที่ ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากภาคเอกชน (Private redemption) การทำธุรกรรมผ่าน e-Money ใช้เทคโนโลยีระบบรวมศูนย์ (Centralized) ทำผ่านตัวกลาง คือ AirPay WeChat Pay M-Pesa นอกจากนี้ยังมี e-money ที่ใช้เทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์ (Decentralized) โดยไม่ผ่านตัวกลาง คือ Stablecoin ที่ถูกหนุนหลังด้วยเงินสด (Fiat-Backed) เช่น USDT (Tether) USD Coin (USDC) เป็นต้น โดยที่ทางผู้ผลิตเหรียญจะนำเงินสด USD ไปฝากไว้กับธนาคารให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนเหรียญที่ต้องการนำออกมาขาย ในอัตราส่วน 1:1

(3) Investment-money คือ Stablecoin ที่ถูกหนุนหลังด้วยสินทรัพย์ (Asset-backed) เช่น Gold coins Libra เหรียญที่ออกโดย Facebook เป็นต้น เป็นเงินประเภท Claim based มีมูลค่าคงที่ มีความผันผวนของมูลค่าน้อยเพราะมูลค่าของเหรียญถูกผูกไว้กับสินทรัพย์ปัจจุบันที่หนุนหลัง กล่าวคือ หากสินทรัพย์ทองคำมีมูลค่า 20,000 บาท Stablecoin จะมีมูลค่าเท่ากับ 20,000 บาทเช่นเดียวกัน ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากภาคเอกชน (Private redemption) การทำธุรกรรมโดยใช้ Investment-money ใช้เทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์

(4) Central Bank Digital Currency: CBDC เป็น "สกุลเงิน" ในรูปแบบดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง เช่น DCEP ของประเทศจีน e-krona ของประเทศสวีเดน เป็นเงินประเภท Objected based ซึ่งมีคุณสมบัติในการเป็นสื่อกลางเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ มีมูลค่าคงที่ สามารถรักษามูลค่า และเป็นหน่วยวัดทางบัญชี CBDC แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ สำหรับการทำธุรกรรมระหว่างสถาบันการเงิน (wholesale CBDC) ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากธนาคารกลาง (Government redemption) ใช้เทคโนโลยีระบบรวมศูนย์ทำผ่านตัวกลาง คือธนาคารกลาง และสำหรับธุรกรรมรายย่อยของภาคธุรกิจและประชาชน (retail CBDC) ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากภาคธุรกิจเอกชน (Private redemption) ใช้เทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์ไม่ผ่านตัวกลาง หรือสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง เป็นเงินประเภท Objected based มีมูลค่าคงที่ และระบบกระจายศูนย์ (Centralized)

(5) Cryptocurrency คริปโทเคอร์เรนซี หรือสกุลเงินดิจิทัล คือ Stablecoin จะไม่ได้ถูกผูกมูลค่าไว้กับเงินสด หรือสินทรัพย์ เช่น Bitcoin Ethereum Ripple เป็นต้น เป็นเงินประเภท Object based มูลค่าจะถูกควบคุมให้คงที่ด้วยการใช้ระบบสัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract) มาควบคุมปริมาณของเหรียญในตลาด กล่าวคือ ใช้ algorithm ในการรักษามูลค่าของเหรียญ เช่น ถ้าราคาเหรียญมีมูลค่าต่ำเกินไป Smart Contract จะสั่งการให้ลดจำนวนเหรียญที่มีในตลาดลงเพื่อลด Supply ทำให้ราคาปรับตัวขึ้น และในทางกลับกัน ถ้าราคาเหรียญมีมูลค่าสูงเกินไป ตัว Smart Contract ก็จะมีเพิ่มจำนวนเหรียญในตลาดเพื่อให้ราคาปรับลดลงมา ผู้ถือครองมีสิทธิเรียกร้องจากภาคเอกชน (Private redemption) การทำธุรกรรมโดยใช้ Cryptocurrency ใช้เทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์

ภาพที่ 3 ตารางสรุปรูปแบบและคุณสมบัติของสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน Digital Money

Table 1. Summary of Forms of Digital Money and Their Attributes

Elements	CBDC	Cryptocurrency	B-money	E-money	I-money
Type	Object	Object	Claim	Claim	Claim
Value	Unit of account	Other	Fixed value redemptions	Fixed value redemptions	Variable value redemptions
Backstop	n/a	n/a	Government	Private	n/a
Technology	Centralized & blockchain	Blockchain	Centralized & blockchain	Centralized & blockchain	Blockchain

Source: IMF staff.

ที่มา: International Monetary Fund

จากคุณลักษณะที่แตกต่างกันทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ ประเภทของเงิน มูลค่าของเงิน สิทธิในการเรียกร้องจากภาครัฐหรือภาคเอกชน รวมถึงเทคโนโลยีที่นำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีระบบรวมศูนย์โดยผ่านตัวกลาง และเทคโนโลยีระบบกระจายศูนย์ที่ไม่ผ่านตัวกลาง สามารถกำหนดสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังนี้ CBDC Cryptocurrency Bank-Money e-Money และ Investment Money

การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ดังคำกล่าวที่ว่า “digital currency for digital economy” หมายถึงการมีสกุลเงินดิจิทัลเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจในโลกใหม่ ทำให้ธนาคารกลางทั่วโลกตื่นตัวและให้ความสนใจกับการพัฒนา CBDC เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะเป็นตัวแทนของเงินสดได้จริง

2.2 แนวคิดและหลักการของสินทรัพย์ดิจิทัล

โดยนิยามตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 แบ่งสินทรัพย์ดิจิทัลเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และโทเคนดิจิทัล (Digital token)

คุณสมบัติของสินทรัพย์ดิจิทัล ทั้งคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และโทเคนดิจิทัล (Digital token) รวมถึงสินทรัพย์ทั่วไป เช่น ทองคำ เงินสด หลักทรัพย์ มีลักษณะ ดังนี้

(1) เป็นหน่วยหรือสิ่งที่ทำหน้าที่รักษามูลค่า (Store of Value) หมายถึง การทำหน้าที่เป็นหน่วยในการวัด

มูลค่าของสินค้าหรือบริการ กล่าวคือ เจ้าของเงินไม่จำเป็นต้องทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนซื้อสินค้าหรือบริการในทันที สามารถเก็บมูลค่าไว้ในภายหลังได้

(2) มีตลาดสำหรับการแลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะเป็ตลาดแรกหรือตลาดรอง (Tradable) เช่น SiriHUB Token นักลงทุนสามารถซื้อโทเคนดิจิทัลในตลาดแรกได้จากการระดมทุนผ่าน ICO โดยนำคริปโทเคอร์เรนซีหรือเงินสด มาแลกโทเคนดิจิทัล และสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือในตลาดรองได้ที่ Digital exchange Market

(3) บุคคลสามารถเข้าถึง จัดหา หรือซื้อมาได้โดยง่าย (Accessible) เช่น สาธารณซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีผ่านศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัล ของประเทศไทย เช่น Bitkub Zipmex เป็นต้น แต่สินทรัพย์ดิจิทัลนั้นมีลักษณะเฉพาะเพิ่มเติม (Peculiarities of Digital Asset) ที่สินทรัพย์ดั้งเดิมไม่มี คือ

(4) การเก็บบันทึกประวัติการเปลี่ยนถ่ายผู้ถือครองอย่างเป็นระบบและไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ (TraceableLedger) เป็นการบันทึกว่ามีธุรกรรมจากบัญชีไหนไปบัญชีไหน จำนวนเท่าไร และกระจายข้อมูลนี้ไปเก็บไว้บน Ledger ที่มีสำเนาอยู่ทั่วโลก โดยทุกเครื่องคอมพิวเตอร์ในเครือข่าย (เรียกว่า Node) นับล้านเครื่องทั่วโลกจะเก็บข้อมูลธุรกรรมทั้งหมดตั้งแต่ธุรกรรมแรกจนถึงล่าสุด เรียกว่าห่วงโซ่ของบล็อกที่เก็บข้อมูล (Chain of data blocks) และมีการตรวจสอบให้ข้อมูลทุกเครื่องตรงกันอยู่เสมอ ทำให้การปลอมแปลงข้อมูลเพียงไม่กี่เครื่องในเครือข่ายไม่สามารถทำอะไรกับเครือข่ายได้

(5) ความสามารถในการยืนยันธุรกรรมโดยไร้ตัวกลาง (Confirmable Without Centralized Party) เป็นการทำงานบนระบบที่เรียกว่า ‘บล็อกเชน’ (Blockchain) คือ เทคโนโลยีตัวช่วยด้านความปลอดภัย (Security) และความน่าเชื่อถือ (Trust) ในการทำธุรกรรมการเงินโดยไม่ต้องอาศัยคนกลาง เป็นระบบฐานข้อมูลแบบกระจายศูนย์ มีกลไกที่ทำให้เกิดการทำหน้าที่บันทึกและดำเนินธุรกรรมแทนตัวกลางอย่างธนาคาร รัฐบาล หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งความสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

2.2.1 ความเป็นมาและคำจำกัดความของสินทรัพย์ดิจิทัล

แนวโน้มโลกดิจิทัลมีการเติบโตเพิ่มมากขึ้น เมื่อปี 2560 Bitcoin มีราคาเพิ่มสูงขึ้น 20 เท่า ภายในหนึ่งปี จากราคา 30,000 บาท เป็น 600,000 บาท ต่อมาในเดือนตุลาคม ปี 2563 ราคา Bitcoin เพิ่มสูงขึ้นคิดเป็น 238 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับต้นปีจากราคา 6,946.33 ดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 215,000 บาท เนื่องมาจากบริษัทชำระเงินยักษ์ใหญ่ บริษัท PayPal Holdings, Inc. หรือ Paypal มีผู้ใช้งานกว่า 345 ล้านบัญชีทั่วโลก ได้ประกาศรับชำระราคาค่าสินค้าและบริการในสกุลเงินดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีผ่านแอปพลิเคชัน Paypal นอกจากนี้บริษัท Apple Inc. หรือ Apple Pay หนึ่งในบริการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือที่มีจำนวนผู้ใช้งานกว่า 400 ล้านบัญชีทั่วโลก ได้ประกาศให้สามารถซื้อคริปโทเคอร์เรนซีผ่านแอปพลิเคชันได้ เมื่อบริษัทสองยักษ์ใหญ่อันการชำระเงินให้การเปิดรับและยอมรับคริปโทเคอร์เรนซี ส่งผล

ให้ความสะดวกในการซื้อขายแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สามารถทำได้ง่ายขึ้นและสร้างความน่าเชื่อถือให้คริปโทเคอร์เรนซีมากกว่าเดิม

ปัจจุบัน ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2564 ราคา Bitcoin อยู่ที่ 41,013.17 เหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 1,387,900.00 บาท ทำให้นักลงทุนทั่วโลกตื่นตัวกับการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลที่เกิดจากเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) นอกจากนี้เทคโนโลยีบล็อกเชนของ Ethereum ที่ทำให้ใคร ๆ ก็ สามารถสร้างเหรียญของตัวเองได้ โดยเขียนโปรแกรมผ่านสมาร์ตคอนแทรก (Smart Contract) จึงตามมา ด้วยกระแสการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้ในการระดมทุน (Initial Coin Offering หรือ ICO) เป็นการระดมทุน ของกลุ่มบริษัทสตาร์ทอัพ (Startup) ด้วยการทำ ICO หรือ Initial Coin Offering หรือที่เรียกว่าการออก เหรียญ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ทำให้นักลงทุนบางกลุ่มขาดความเข้าใจที่ดีพอ อาจถูกชักชวนให้ลงทุนในทาง ที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการฟอกเงินของกลุ่มธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 เพื่อให้การกำกับและการควบคุมการดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการดำเนินกิจกรรมมีความโปร่งใส ซึ่งให้อำนาจ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำกับดูแลคริปโทเคอร์เรนซีในเรื่องของการ ประกอบธุรกิจ และกำกับดูแลโทเคนดิจิทัลในเรื่องการออกเสนอขายด้วย

ตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 กำหนดนิยามของทรัพย์สิน ดิจิทัลไว้ ดังนี้

“สินทรัพย์ดิจิทัล” หมายความว่า คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล¹²

“คริปโทเคอร์เรนซี” หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือ เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และให้หมายความรวมถึงหน่วยข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด¹³

“โทเคนดิจิทัล” หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่าย อิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ

(2) กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนด ในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และให้หมายความรวมถึงหน่วยแสดงสิทธิอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด¹⁴

¹² มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

¹³ เรื่องเดียวกัน

¹⁴ เรื่องเดียวกัน

สินทรัพย์ดิจิทัลทั้ง 2 ประเภทมีความแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ในการออกใช้ กล่าวคือ คริปโทเคอร์เรนซีถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนซึ่งสินค้าหรือบริการหรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัลด้วยกัน ในขณะที่โทเคนดิจิทัลถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวกำหนดสิทธิในฐานะนักลงทุนหรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้คริปโทเคอร์เรนซีอาจถือเป็นโทเคนดิจิทัลได้หากผู้ออกมีวัตถุประสงค์ที่จะระดมทุนจากประชาชน และคริปโทเคอร์เรนซีดังกล่าวกำหนดไว้ซึ่งสิทธิของนักลงทุนในการลงทุนในโครงการใด ๆ หรือกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดตามที่ระบุในเอกสารประกอบการเสนอขาย (Whitepaper)

2.2.1.1 คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)

คำว่า “คริปโท” หรือ “Crypto” หมายถึงวิธีการสร้างบิตคอยน์ (Bitcoin) ที่สร้างขึ้นด้วยกลไกการเข้ารหัสทางคณิตศาสตร์ (Cryptographic Mechanism) บนระบบเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain)

สกุลเงินดิจิทัล หรือคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คือ เงินสกุลดิจิทัลที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพจับต้องไม่ได้ แต่ใช้การเข้ารหัสและนำไปจัดเก็บไว้บนเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain)

สกุลเงินดิจิทัล หรือคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ สินทรัพย์ดิจิทัลอื่น หรือสิทธิอื่นใด โดยสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการได้หากผู้ขายยอมรับ และคาดว่าจะเข้ามาแทนที่การใช้สกุลเงินแบบเดิมในอนาคต ในปี 2020 บริษัทยักษ์ใหญ่อย่าง PayPal และ Apple Pay ได้ประกาศรับชำระราคาค่าสินค้าและบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี ในขณะที่ Facebook ได้ออกเงินสกุลดิจิทัลที่มีชื่อเรียกว่า “Libra” เพื่อใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงิน อีกทั้งยังมีการให้บริการตู้ ATM ของธนาคารที่รับการเชื่อมโยงของสกุลเงินดิจิทัลมาแปลงเป็นสกุลเงินดิจิทัลของประเทศนั้น ๆ ให้กับผู้ใช้บริการ เช่น ในประเทศเอลซัลวาดอร์เริ่มตั้งตู้ ATM บิตคอยน์ ใช้เปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีเป็นดอลลาร์สหรัฐ พร้อมถอนเป็นเงินสดได้ ปัจจุบันคริปโทเคอร์เรนซียังไม่ใช่เงินที่ธนาคารกลางทั่วโลกรับรองว่าสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (legal tender) มีเพียงสองประเทศคือ เอลซัลวาดอร์ และ คิวบา ที่ให้คริปโทเคอร์เรนซีอย่างบิตคอยน์ เป็นเงินตราที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

บิตคอยน์ (Bitcoin - BTC) เป็นคริปโทเคอร์เรนซีแรกของโลก เป็นเงินสกุลดิจิทัลที่แพงที่สุดและเป็นที่ยอมรับที่สุดในปัจจุบันเมื่อวัดด้วยมูลค่าตามราคาตลาดและปริมาณการซื้อขาย บิตคอยน์สร้างขึ้นโดย Satoshi Nakamoto ซึ่งเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนที่ใช้นามแฝงและมีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) มาใช้ในปี 2008 ซึ่งจะถูกสร้างขึ้นจำกัดเพียง 21 ล้านบิตคอยน์ ปัจจุบันถูกสร้างขึ้นแล้วจำนวน 17 ล้านบิตคอยน์

บล็อกเชน (Blockchain) เป็นระบบฐานข้อมูลดิจิทัลที่แปลงชุดข้อมูลให้เป็นรหัสที่มีความซับซ้อนด้วยภาษาคอมพิวเตอร์แล้วจัดเก็บลงในบล็อก (Block) และนำมาเรียงต่อกัน ๆ คล้ายห่วงโซ่ (Chain) มี

ความปลอดภัยสูงมากเพราะบล็อกข้อมูลไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้แม้แต่เจ้าของ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลเดียวกัน เพื่อการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังได้อย่างโปร่งใส เทคโนโลยีดังกล่าวยังช่วยให้การทำธุรกรรมแบบเพียร์ทูเพียร์บนอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็วและต้นทุนต่ำ กล่าวคือ คนสองคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก สามารถส่งบิตคอยน์ให้แก่กันได้โดยไม่มีคนกลาง (Decentralized) อย่างธนาคาร รัฐบาล หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ

ตัวอย่าง การทำงานของบิตคอยน์บนระบบเทคโนโลยีบล็อกเชน ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นชุด ๆ แล้วเอาข้อมูลดังกล่าวมาเรียงต่อกัน โดยข้อมูลหนึ่งชุด จะเรียกว่าหนึ่งบล็อก และในหนึ่งบล็อกจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก คือ ข้อมูลที่ต้องการเก็บบันทึก (Transaction recorded) กรณีบิตคอยน์จะเป็นธุรกรรมทางการเงิน เช่น รายการรับส่งเงิน ก โอนเงินให้ ข 1,000 บิตคอยน์

ส่วนที่สอง คือ ค่าที่ได้จากการเข้ารหัส (Hash) คล้ายกับรอยนิ้วมือ เพราะ Hash จะมีค่าเฉพาะและไม่ซ้ำกัน เป็นเทคนิคหนึ่งในวิทยาการเข้ารหัส Cryptography กรณีนี้ใช้เพื่อตรวจสอบและป้องกันการแก้ไขข้อมูล

ส่วนที่สาม คือ Hash ของ Block ก่อนหน้านี้ (Hash of previous block) เมื่อมีข้อมูลชุดใหม่ ข้อมูลจะถูกเก็บเข้าไปในบล็อกใหม่ในลักษณะเดียวกัน และแต่ละบล็อกจะถูกเชื่อมเข้าหากันด้วย Hash ที่ตรงกันตามลำดับ จนกลายเป็นห่วงโซ่เรียกว่าบล็อกเชน (Blockchain) โดยในทางปฏิบัติหนึ่งบล็อกสามารถเก็บข้อมูลได้มากกว่าหนึ่งรายการ บิตคอยน์หนึ่งบล็อกสามารถเก็บได้หนึ่งพันรายการ ทุกเครื่องคอมพิวเตอร์ในเครือข่าย เรียกว่า Node นับล้านเครื่องทั่วโลกจะเก็บข้อมูลการทำธุรกรรมทั้งหมดตั้งแต่ธุรกรรมแรกจนถึงล่าสุดและมีการตรวจสอบให้ข้อมูลทุกเครื่องตรงกันอยู่เสมอ การแก้ไขข้อมูลที่ถูกรับบันทึกไว้ในบล็อกเชนจึงทำได้ยาก เพราะบล็อกจะถูกเชื่อมต่อกันไปเรื่อย ๆ ถ้ามีการแก้ไขข้อมูลในบล็อกใดบล็อกหนึ่ง Hash จะเปลี่ยนและห่วงโซ่ของบล็อกที่เก็บข้อมูลจะขาดออกจากกัน ทำให้สามารถรู้ได้ทันทีว่ามีการแก้ไขข้อมูลเกิดขึ้น และบล็อกเชนนั้นจะไม่สามารถใช้ได้อีก ถ้าจะแก้ไขต้องแก้ไขข้อมูลในบล็อกถัดไปทั้งหมดเพื่อให้บล็อกเชนนั้นถูกต้อง แต่ทั้งนี้การแก้ไขข้อมูลในทุกบล็อกและคำนวณ Hash ใหม่ทั้งหมดทำได้ยาก ดังนั้นบล็อกเชนจะมีกลไกในการทำงานสร้างบล็อกใหม่ยากขึ้นและใช้เวลานานขึ้น เรียกว่า Proof of work ในกรณีของบิตคอยน์ ใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 10 นาทีสำหรับการประมวลผลข้อมูลของทั้งเครือข่าย หากใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่องจะใช้เวลานานถึง 1 ปี นับตั้งแต่วันแรกที่ถูกคิดค้นขึ้นมาเทคโนโลยีบล็อกเชนยังไม่เคยถูกแฮก

ณ วันที่ 29 กันยายน 2564 มูลค่าตามราคาตลาด (Market Cap) ของคริปโทเคอร์เรนซีโดยรวมอยู่ที่ประมาณ 1,878 พันล้านเหรียญสหรัฐ และส่วนแบ่งการตลาดของบิตคอยน์ (Bitcoin) อยู่ที่ 799 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็น 43% ของมูลค่าตลาดคริปโทเคอร์เรนซี ปัจจุบันเงินสกุลดิจิทัลมีมากกว่า 12,189 สกุล โดยแต่ละสกุลเงินจะมีลำดับความนิยมและความน่าเชื่อถือแตกต่างกันไป หากเรียกชื่อสกุลเงินดิจิทัลตามมูลค่าราคาตลาด (Market capital) ณ วันที่ 21 กันยายน 2564 ทำอันดับแรก ได้แก่ 1. Bitcoin (BTC) 2. Ethereum (ETH) 3. Cardano (ADA) 4. Binance coin (BNB) 5. Ripple (XRP)

พัฒนาการในคริปโทเคอร์เรนซี แบ่งได้เป็น 4 เฟส

เฟส 1 ในช่วงปี 2016 – 2017 มีการเก็งกำไรจากนักลงทุนรายบุคคล (Individual Investor) ส่งผลให้ราคาบิตคอยน์เพิ่มสูงขึ้นอยู่ที่ 20,000 เหรียญดอลลาร์ ก่อนที่จะลดลงมาเหลือเพียง 5,000 เหรียญดอลลาร์ ในระยะเวลาไม่นาน

เฟส 2 ในช่วงไตรมาส 4 ปี 2020 การเข้ามาลงทุนโดยนักลงทุนสถาบัน (Institutional Investor) เช่น Payment Teach, New Tech จากการอ่อนค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้ราคาบิตคอยน์เพิ่มสูงขึ้นอยู่ที่ 40,000 เหรียญดอลลาร์ และในประเทศไทยช่วงปี 2021 บริษัท บรีคเคอร์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทคริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัล และเงินล่วงหน้าสำหรับสัญญาซื้อขายโทเคน มีมูลค่าการลงทุนรวม 1,225,289,651 ล้านบาท

เฟส 3 ในช่วงปี 2021 การใช้คริปโทเคอร์เรนซีในระดับบริษัทเอกชน (Corporate Accounts) บริษัทญี่ปุ่นกว่า 30 แห่งได้ร่วมมือพัฒนา Private digital Yen เพื่อใช้เป็น Pool ในเชิงการค้าระหว่างกัน¹⁵

นอกจากนี้มีธุรกิจที่เปิดให้ใช้สกุลเงินดิจิทัลในการชำระราคาสินค้าและบริการในต่างประเทศ ได้แก่ Tesla Motors, Inc. ประกาศว่าอีกไม่นานลูกค้าจะสามารถใช้บิตคอยน์ซื้อรถของ Tesla ได้แล้ว, Mastercard Inc. ประกาศว่ากำลังจะเปิดให้ผู้ถือบัตร ร้านค้าใช้ cryptocurrency “บางสกุล” ในการซื้อขายได้, PayPal Holdings, Inc. ลูกค้าของ PayPal จะสามารถใช้คริปโทเคอร์เรนซี เพื่อซื้อสินค้าจากร้านค้าใดก็ได้ในเครือข่าย ในประเทศไทย ธุรกิจที่เปิดให้ใช้สกุลเงินดิจิทัลในการซื้อขาย เช่น บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ให้ลูกค้าสามารถนำบิตคอยน์มาแลกตั๋วหนังได้ และบริษัท นันยางมาร์เก็ตติ้ง จำกัด ให้ลูกค้านำคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ Bitcoin Ethereum Dogecoin มาแลกเปลี่ยนค่านันยาง และบริษัท มาสเตอร์การ์ด (ประเทศไทย) จำกัด ประกาศร่วมมือกับ Bitkub ออกบัตรตัดเงินผ่านคริปโทเคอร์เรนซี เป็นต้น แต่ธนาคารกลางส่วนใหญ่รวมถึงประเทศไทยยังไม่รับรองว่า คริปโทเคอร์เรนซีที่เอกชนสร้างขึ้นสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เฟส 4 ธนาคารกลางในแต่ละประเทศออกสกุลเงินดิจิทัลของตนเอง Central Bank Digital Currency (CBDC) เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่จะเป็นตัวแทนของเงินสด เช่น E-Krona ของประเทศสวีเดนได้มีการทดสอบกับร้านค้าและผู้บริโภคคนสุดท้าย (End user) เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ระหว่างศึกษา ออกแบบ และพัฒนาระบบต้นแบบ CBDC ร่วมกับภาคธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หรือ SCB หรือกลุ่มเอสซีบีเอ็กซ์ หรือ SCB^x ได้ร่วมลงทุนในบริษัท บิทคับ ออนไลน์ จำกัด หรือ Bitkub ซึ่งเป็นผู้นำด้านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลของประเทศไทย (Digital Asset Exchange) ผ่านการเข้าซื้อหุ้นสามัญในสัดส่วน 51% เพื่อวางรากฐานธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล สร้างการเติบโตระยะยาว และเตรียมพร้อมสู่โลกการเงินในอนาคต

ปัจจุบันจากการสำรวจโดย Statista Global Consumer Survey พบว่า ชาวไนจีเรีย ถือครองคริปโทเคอร์เรนซีมากที่สุดในโลก ด้วยสัดส่วน 32% หรือ 1 ใน 3 ของประชากรที่ใช้สกุลเงินดิจิทัล รองลงมาคือ

¹⁵ Daniel Palmer. 30 Japan Firms to Collaborate on Private Digital Yen: Reuters Income [Online], 9 October 2021.

Available from <https://www.coindesk.com/tech/2020/11/19/30-japan-firms-to-collaborate-on-private-digital-yen-reuters/>

ชาวเวียดนาม และชาวฟิลิปปินส์ เนื่องจากประชากรจำนวนมากในประเทศกลุ่มนี้ออกไปทำงานต่างแดน และเลือกส่งเงินกลับบ้านด้วยสกุลเงินดิจิทัล

ในประเทศไทยเงินสกุลดิจิทัลเป็นเงินที่ยังไม่ได้รับการรับรองโดยธนาคารและหน่วยงานของรัฐ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขอความร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์ไม่ให้นำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซี เนื่องจากยังไม่พบการใช้เป็นสื่อกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Means of Payment) อย่างแพร่หลาย และอาจส่งผลกระทบต่อนโยบายการเงินเนื่องจากตลาดเงินสกุลดิจิทัลเป็นตลาดที่มีความเสี่ยงสูงมาก เพราะมีเงินลงทุนไหลเข้ามามาก ทำให้ราคาเกิดความผันผวนและตลาดมีความอ่อนไหวสูง ตลาดเงินดิจิทัลมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการเงินทั่วโลก ประเทศต่าง ๆ จึงออกมาตรการกำกับดูแลเงินสกุลดิจิทัลแตกต่างกันออกไป รายละเอียดตามตาราง

	เงินสกุลดิจิทัล ถูกกฎหมาย	สนับสนุนการ ลงทุนใน ICO	ออกใบอนุญาต ประกอบการหรือ ลงทะเบียน	ดูแล/เตือน ความเสี่ยง ICO	ดำเนินการใน เรื่องหลอกลวง ต้มตุ๋น	มาตรเชิงลบ ต่อเงินสกุล ดิจิทัล	ออกเงินสกุล ดิจิทัลของตนเอง
สวิตเซอร์แลนด์	x	x			x		
สหรัฐฯ	x	x	x		x		
ญี่ปุ่น	x		x	x			
ยุโรป							
จีน						x	x
เวเนซุเอลา							x

สำหรับประเทศไทย หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง ให้ความสนใจและติดตามวางรากฐานการใช้ประโยชน์และการควบคุมสินทรัพย์ดิจิทัล และการระดมทุนผ่าน ICO ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยการเข้ามาควบคุมการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสินทรัพย์ดิจิทัล และทำให้นักลงทุนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงมีการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดเพิ่มเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) และกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15

2.2.1.2 โทเคนดิจิทัล (Digital Token)

โทเคนดิจิทัล คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการร่วมลงทุน (Investment token) หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ หรือสิทธิอื่น ๆ (Utility token) ตามที่ได้ตกลงกับผู้ออกโทเคนดิจิทัล โดยเสนอขายโทเคนดิจิทัลผ่านกระบวนการ (Initial Coin Offering - ICO)

¹⁶ ซึ่งเป็นการระดมทุนรูปแบบหนึ่งที่ใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาช่วย โดยบริษัทจะเสนอและกำหนดขาย โทเคนดิจิทัลที่กำหนดสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ลงทุน เช่น ส่วนแบ่งกำไรจากโครงการ หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่เฉพาะเจาะจงและกำหนดให้ผู้ลงทุนที่ต้องการจะร่วมลงทุนสามารถเข้าร่วมได้โดยการนำคริปโทเคอร์เรนซีหรือเงิน มาแลกโทเคนดิจิทัลที่บริษัทออก โดยมีการกำหนดและบังคับสิทธิที่จะได้รับด้วย Smart contract บนเทคโนโลยีบล็อกเชน

ถึงแม้ว่า ICO จะมีชื่อคล้ายกับ IPO (Initial Public Offering: การออกและเสนอขายหุ้นต่อประชาชน) แต่มีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ถือโทเคนดิจิทัลจากการลงทุนใน ICO อาจไม่ได้เป็นเจ้าของบริษัทเหมือนผู้ถือหุ้น IPO และอาจไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าของนี้ของบริษัท รวมถึงอาจไม่มีสิทธิในทรัพย์สินของบริษัทกรณีเลิกกิจการหรือล้มละลาย แต่ผู้ถือโทเคนจะมีสิทธิตามที่ระบุในเอกสารประกอบการเสนอขาย (Whitepaper) โดยอาจเป็นสิทธิในส่วนแบ่งกำไรของกิจการ สิทธิความเป็นหุ้นส่วน หรือสิทธิในการรับบริการบางประการจากกิจการ

บล็อกเชนของ Ethereum และ Tezos ได้ถูกพัฒนาขึ้นให้สามารถเขียนและรันสมาร์ตคอนแทรก (smart contract) ได้ ทำให้นักพัฒนาสามารถสร้างแพลตฟอร์มนวัตกรรมบนพื้นฐานของ Blockchain แพลตฟอร์มด้านการลงทุน คือการระดมทุนในรูปแบบ ICO โดยเสนอขายโทเคนดิจิทัลให้กับนักลงทุน พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 แบ่งโทเคนดิจิทัลได้เป็น 2 ประเภท คือ

“โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน” (investment token) หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ¹⁷

“โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์” (utility token) หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ¹⁸

โทเคนดิจิทัลทั้ง 2 ประเภทจะต้องออกและเสนอขายผ่านกระบวนการ ICO คือการระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัล ซึ่งเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทหนึ่ง โดยบริษัทจะเสนอขายโทเคนที่กำหนดสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ลงทุน เช่น ส่วนแบ่งกำไรจากโครงการ หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าและบริการที่เฉพาะเจาะจง และกำหนดให้ผู้ลงทุนที่ต้องการจะร่วมลงทุนสามารถเข้าร่วมได้โดยการนำคริปโทเคอร์เรนซี หรือเงินมาแลกโทเคนดิจิทัลที่บริษัทออก โดยมีการกำหนดและบังคับสิทธิที่จะได้รับด้วยสัญญาอัจฉริยะ (Smart contract) บนเทคโนโลยีบล็อกเชน นอกจากนี้นักลงทุนยังสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนโทเคนดิจิทัลในตลาดรองผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Exchange)

¹⁶ ปริญ เตชะมวลไววิทย์. รู้จัก ICO ก่อนคิดลงทุน [ออนไลน์]. 10 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2560/ac-post-25601106-ICO.pdf>

¹⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน ข้อ 2

¹⁸ เรื่องเดียวกัน

Initial Coin Offering หรือ ICO ไม่มีการแบ่งประเภทตามกฎหมาย สามารถแบ่งตามลักษณะของการมีสินทรัพย์เป็นหลักประกันได้ 2 ประเภท ประเภทแรก Project based ICO คือการทำ ICO ที่นิยมในกลุ่ม Startup เป็นการเขียนข้อเสนอโครงการขึ้นมาเป็น White paper ระบุว่าจะนำเงินไปสร้างธุรกิจนวัตกรรมอะไรแล้วกระดมทุนด้วยการออกเหรียญหรือโทเคนดิจิทัล มูลค่าของเหรียญจะขึ้นกับอนาคตของโครงการ เหรียญจะสร้างผลตอบแทนได้มากหากโครงการสำเร็จ ประเภทที่สอง Asset-backed ICO เป็นการออกเหรียญที่มีสินทรัพย์หนุนหลังหรือค้ำมูลค่าอยู่ด้วยการทำ Tokenization ซึ่งคือการแปลงสินทรัพย์ต่าง ๆ ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน เช่น อาคาร ที่ดิน ลิขสิทธิ์ เป็นต้น ให้เป็นโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน Investment Token เป็นการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้ในการออกโทเคนดิจิทัลเพื่อเสนอขายต่อประชาชนและนำเงินที่ได้ไปลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ โดยผู้ถือโทเคนดิจิทัลจะได้รับส่วนแบ่งหรือผลประโยชน์จากการร่วมลงทุน และมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ตามที่คุณถือโทเคนดิจิทัลกำหนด จากการที่มีสินทรัพย์หนุนหลัง เหรียญที่นักลงทุนถืออยู่จึงมีมูลค่าจริง ผู้ถือเหรียญจึงมั่นใจได้ว่ามูลค่ารวมของเหรียญไม่ควรจะลดมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าตลาดของสินทรัพย์นั้น ๆ Asset backed ICO จึงมีความปลอดภัยในการลงทุนมากกว่า Project based ICO

ตัวอย่าง ในประเทศไทย บริษัท เอสพีวี 77 จำกัด ได้มีการเสนอขาย SiriHub Token คือโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุนที่อ้างอิงหรือมีกระแสรายรับจากอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate-Baked Token) เป็นโทเคนดิจิทัลแรกของประเทศไทยที่ได้รับการอนุญาตให้เสนอขายจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนในมูลค่ารวม 2,400,000,000 บาท โดย SiriHub จะไปลงทุนให้ได้มาซึ่งกระแสรายรับจากอสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับการันตีจากมาตรฐานระดับสากลและผู้ถือโทเคนดิจิทัลจะได้รับส่วนแบ่งรายได้รายไตรมาสอัตราร้อยละ 4.5 และร้อยละ 8 ต่อปี ขึ้นอยู่กับประเภทของโทเคนดิจิทัลที่เลือกลงทุนตามที่กำหนดไว้ใน White paper

2.2.2 ประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี

คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่น ๆ หรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล มีลักษณะคล้ายสกุลเงินทั่วไป แต่ไม่มีลักษณะทางกายภาพ ไม่สามารถจับต้องได้ และไม่ใช้เงินที่ธนาคารกลางทั่วโลกรับรองว่าสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (Legal tender)

เราสามารถซื้อหรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ หรือบาท รวมถึงสกุลเงินอื่น ๆ เช่น เราสามารถนำสกุลเงินบาทไปแลกเปลี่ยนเป็น Bitcoin และในทางกลับกันเราก็สามารถที่จะแลกเปลี่ยน Bitcoin กลับมาเป็นสกุลเงินบาทได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถซื้อขาย Bitcoin ได้ระหว่างผู้ถือครอง Bitcoin ด้วยกันเองโดยทำธุรกรรมการซื้อขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับการอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. ตัวอย่าง ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย เช่น Bitkub Zipmex เป็นต้น กำไรที่ได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี หรือ

การได้รับคริปโทเคอร์เรนซีจากการขายสินค้าหรือให้บริการ หรือการถือคริปโทเคอร์เรนซีเพื่อการลงทุน อาจจะถือว่าเป็นเงินได้และอาจส่งผลให้เกิดภาระภาษี ทำให้ในต่างประเทศรวมถึงประเทศไทยได้ออกกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีสำหรับเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล

จากการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนา ทางเศรษฐกิจ (OECD) เรื่อง Taxing Virtual Currencies: An Overview of Tax Treatments And Emerging Tax Policy Issues พิจารณาการเก็บภาษีเงินได้จากรายได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีแรก รายได้ที่เกิดขึ้นจากการได้รับเหรียญ (The creation of Tokens) แบ่งเป็น 3 รูปแบบ

(1) รายได้ที่เกิดจากการสร้างเหรียญส่วนใหญ่มาจากกระบวนการขุดเหรียญ (Mining)

(2) การให้เหรียญฟรี (Airdrops) เช่น ผู้สร้างเหรียญ IOStoken (IOST foundation) ทำการ Airdrop ปริมาณร้อยละ 5 ของเหรียญ Donnie Finance (DON) ให้แก่ผู้ถือเหรียญ IOST เพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงเหรียญ DON และทำให้เหรียญดังกล่าวเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น

(3) เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซี เช่น Stacking คือการฝากเหรียญไว้ในกระเป๋าเงินของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลและได้อัตราผลตอบแทน (Yield) ตามที่กำหนด

กรณีที่สอง รายได้จากการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล (The disposal of Tokens/Cryptocurrency) เป็นการเสียภาษีสินทรัพย์ดิจิทัลในกรณีที่มีการแลกเปลี่ยน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ

(1) การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นเงินบาทและเกิดผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน (Capital gain)

(2) การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลกับสินค้าและการได้รับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นค่าจ้าง หรือเงินได้จาก การรับชำระราคาสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี (Goods, Services)

ดังนั้น กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี และอาจส่งผลให้ผู้มีเงินได้ดังกล่าวอยู่ใน บังคับต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่

(1) เงินได้จากการขุด (Mining)

(2) เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองคริปโทเคอร์เรนซี

(3) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน (Capital gain)

(4) เงินได้จากการรับชำระราคาสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี

2.2.2.1 เงินได้จากการขุด (Mining)

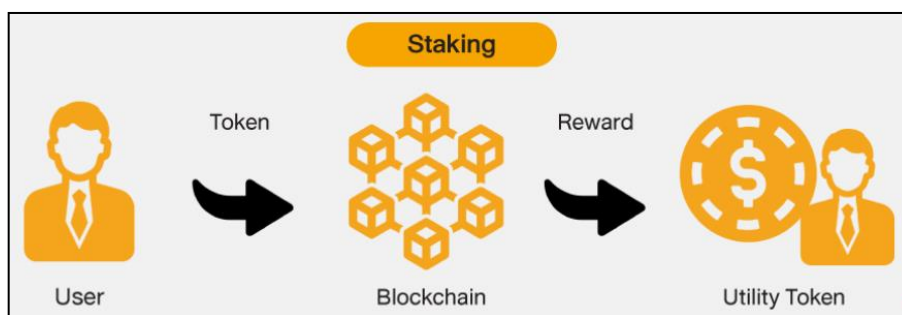
การขุดบิตคอยน์ (Mining) คือการเดาชุดตัวเลขเพื่อแก้สมการทางคณิตศาสตร์จากธุรกรรมชุดใหม่ที่ถูกระบุเข้าไปในเครือข่ายในรูปแบบของการเข้ารหัส (Encryption) ให้สำเร็จก่อนนักขุดคนอื่นในเครือข่าย หากเดาถูกก่อนก็จะมีสิทธิ์ในการเพิ่มข้อมูลธุรกรรมชุดใหม่ลงไปบนเครือข่าย Blockchain และรับรางวัลเป็นบิตคอยน์เหรียญใหม่ที่ยังไม่มีในระบบ

โดยนักขุด (Miner) ที่ได้รับเหรียญจากการขุดจะถือว่าเงินได้จากการได้เหรียญคริปโทเคอร์เรนซีเมื่อขุดเหรียญสำเร็จ โดยมีมูลค่าฐานภาษีเท่ากับราคาตลาดในวันที่ขุดเหรียญดังกล่าวจากระบบได้สำเร็จ หากมีการเปลี่ยนแปลงของราคาเหรียญเพิ่มขึ้นขณะที่ผู้ขุดถือครองคริปโทเคอร์เรนซี มูลค่าที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวจะไม่ถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีแต่อย่างใด แต่ถ้าผู้ขุดขายคริปโทเคอร์เรนซีที่ถือครองจากการขุดแล้วมีกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน จะถือว่าผู้ขุดมีเงินได้ที่ต้องเสียภาษี¹⁹

2.2.2.2 เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองคริปโทเคอร์เรนซี

Staking คล้ายกับการฝากเงินกับธนาคาร เป็นการเก็บ (Stake) คริปโทเคอร์เรนซีไว้ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็กระดานแลกเปลี่ยน หรือกระเป๋าเงินดิจิทัลของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของแพลตฟอร์มนั้นๆ ซึ่งแต่ละแพลตฟอร์มจะให้อัตราผลตอบแทน (Yield) ที่แตกต่างกันออกไป เช่น นาย ก ถือเหรียญบิตคอยน์ BTC 100 เหรียญ และได้นำเหรียญดังกล่าวไป Staking ไว้ที่กระเป๋าเงินดิจิทัลของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลประเทศจีน (Binance) และได้อัตราผลตอบแทน 10% ต่อปี ผลตอบแทนที่ได้รับจะเท่ากับ 10 BTC ซึ่งผลตอบแทนดังกล่าวจะถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี²⁰

ภาพที่ 4 ตัวอย่าง Staking

ที่มา: bitcoinaddict

¹⁹ The Internal Revenue Service (IRS), IRS Guidance On Cryptocurrency Mining Taxes [Online]. 10 October 2021. Available from: <https://www.irs.gov/forms-pubs/about-publication-525>

²⁰ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 525 Taxable and Nontaxable Income [Online], 10 October 2021. Available from <https://www.irs.gov/forms-pubs/about-publication-525>

Yield Farming คือ รูปแบบการทำกำไรอย่างหนึ่งที่ค่อนข้างคล้ายกับการ Staking มีความต่างคือ เราต้องจับคู่เหรียญและนำเหรียญไปฝาก โดยเหรียญที่เราเอาไปฝากจะถูกนำไปใช้ในระบบจริง ๆ และจะกลายเป็น “สภาพคล่อง” ให้ระบบใช้งาน ผู้ฝากเหรียญจะได้รับผลตอบแทนจากระบบในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เหรียญ หรือ ค่าธรรมเนียมที่มาจากการใช้งาน ตัวอย่าง แพลตฟอร์ม UNISWAP จะจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบค่าธรรมเนียม หากจับคู่เหรียญ Stable coin เช่น BUSD และ USDT จะได้ผลตอบแทน 5 – 20% แต่หากจับคู่เหรียญ Coin และ Stable coin เช่น USDT และ XRP จะได้ผลตอบแทน สูงถึง 20% – 70% เนื่องจาก Coin มีความเสี่ยงเนื่องจากราคาผันผวนมากกว่า Stable coin และแพลตฟอร์ม SUSHISWAP จะแจกผลตอบแทนในรูปแบบ Sushi Token Governance หากจับคู่เหรียญ Stable coin จะได้ผลตอบแทน 5 – 20% แต่หากจับคู่เหรียญ Coin และ Stable coin จะได้ผลตอบแทน สูงถึง 20% – 50%

ภาพที่ 5 ตัวอย่าง Yield Farming

ที่มา: bitcoinaddict

Airdrops คือ การได้รับเหรียญคริปโทเคอร์เรนซีฟรีเมื่อทำตามเงื่อนไขครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปคนที่แจกเหรียญคือกิจการสตาร์ทอัพ (Start-up) ที่มีโปรเจกต์คริปโทเคอร์เรนซี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนสนใจในตัวโปรเจกต์ เช่น การแจก Uniswap ให้ฟรีสำหรับคนที่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือ ใครถือครองเหรียญ IOST จะมีสิทธิได้รับเหรียญ DON ตามเงื่อนไขที่กำหนด มูลค่าเหรียญ DON ที่ได้รับจะถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษีคล้ายกับการที่บริษัททั่วไปออกโปรโมชั่นสำหรับบริการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ เช่น บริษัท แกร็บแท็กซี่ (ประเทศไทย) จำกัด (GRAB) เมื่อเริ่มก่อตั้งบริษัทยังไม่เป็นที่รู้จัก ได้ออกโปรโมชั่นค่าบริการเรียกรถมอเตอร์ไซด์ (Grab Bike) 65 บาท โดยให้ส่วนลดถึง 50 บาท²¹

Hard fork คือ การที่คริปโทเคอร์เรนซีมีการพัฒนาบล็อกเชนโปรเจกต์ใหม่ขึ้นมาอีกโปรเจกต์หนึ่ง หากใครถือเหรียญหลักไว้จะได้รับแจกเหรียญ Hard fork ฟรี เหรียญดังกล่าวจะถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี²²

ในปัจจุบันประเทศไทยกำหนดให้เงินได้จากเงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล (ไม่รวมถึงคริปโทเคอร์เรนซี) จากส่วนที่ตีราคา

²¹ Ibid.

²² Rev. Rul. 2019-24

เป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ซ) แห่งประมวลรัษฎากร โดยจะมีการจัดเก็บภาษีสำหรับเงินได้ดังกล่าวในอัตราร้อยละ 15 โดยวิธีการหัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร และต้องนำไปรวมคำนวณเป็นเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น การถือครอง SiriHUB Token ได้รับส่วนแบ่งรายได้ 8% ต่อปี และได้รับผลตอบแทนเป็นส่วนแบ่งรายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดอายุโครงการ ส่วนแบ่งรายได้ดังกล่าวถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ซ) ทั้งนี้เงินได้ตามที่กฎหมายกำหนดไม่ได้รับรวมถึงเงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองคริปโทเคอร์เรนซี

2.2.2.3 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน คือ กำไรจากการขายเหรียญคริปโทเคอร์เรนซีได้ราคามากกว่าต้นทุนที่ซื้อ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำหนดให้เงินได้จากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร โดยจะมีการจัดเก็บภาษีสำหรับเงินได้ดังกล่าวในอัตราร้อยละ 15 โดยวิธีการหัก ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) แห่งประมวลรัษฎากร

2.2.2.4 เงินได้จากการรับชำระราคาค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี

ในประเทศไทย ธุรกิจที่เปิดให้ใช้สกุลเงินดิจิทัลในการซื้อขาย เช่น บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ให้ลูกค้าสามารถนำบิตคอยน์มาแลกตัวหนังสือได้ และบริษัท นันยางมาร์เก็ตติ้ง จำกัด ให้ลูกค้านำคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ Bitcoin Ethereum Dogecoin มาแลกสินค้านันยาง เป็นต้น แต่ธนาคารกลางส่วนใหญ่รวมถึงประเทศไทยยังไม่รับรองว่าคริปโทเคอร์เรนซีที่เอกชนสร้างขึ้นสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เงินได้จากการรับชำระราคาค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซีแทนเงินสดทุกตัวไป ถือได้ว่าผู้ได้รับชำระราคาเป็นผู้มีเงินได้ในวันที่ได้รับชำระราคา ซึ่งจะต้องนำมูลค่าของคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับมาถือเป็นเงินได้โดยใช้ราคาตลาดยุติธรรม (Fair Market Value) ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา²³

หากผู้ซื้อสินค้าซื้อคริปโทเคอร์เรนซีมาในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าที่จ่ายสำหรับซื้อสินค้าหรือรับบริการ เนื่องจากเป็นการนำทรัพย์สินที่ซื้อมาในราคาถูกไปแลกกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงกว่า ดังนั้นส่วนต่างระหว่างต้นทุนกับมูลค่าของสินค้าหรือบริการถือได้ว่าเป็นกำไรที่ผู้ซื้อสินค้าหรือรับบริการมีเงินได้ที่ต้องเสียภาษี

²³ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 525 Taxable and Nontaxable Income [Online], 10 October 2021. Available from <https://www.irs.gov/forms-pubs/about-publication-525>

2.3 มาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย

ในปัจจุบันได้มีการนำคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนผ่านการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมถึงนำมาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนในศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ยังไม่มีความหมายที่กำกับหรือควบคุมการดำเนินการดังกล่าวในประเทศไทย ซึ่งทำให้มีการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจของประเทศและเกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ทำให้มีการตราพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 เพื่อกำหนดให้มีการควบคุมการประกอบธุรกิจและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลและรองรับการนำเทคโนโลยีมาทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีศักยภาพมีเครื่องมือในการระดมทุนที่หลากหลาย รวมทั้งประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ และป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไปใช้ประโยชน์หรือกระทำการใดในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงประชาชนหรือที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม

2.3.1 พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

จากเทรนของโลก หลาย ๆ ประเทศ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ พยายามออกกฎหมายเพื่อกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัล ตัวอย่าง ในประเทศสหรัฐอเมริกา หากการระดมทุน ICO ที่ออกมีลักษณะเป็น Investment Contract คือระดมเงินจากผู้ลงทุนเพื่อเอาไปลงทุนและเอากำไรที่ได้มาแบ่งปันกัน จะกำกับดูแลภายใต้กฎหมายหลักทรัพย์ ซึ่ง SEC เข้ามามีบทบาทในการควบคุมคริปโทเคอร์เรนซีเมื่อมีการออก ICO ส่วนในประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลพ.ศ. 2561 (พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ) มีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การกำกับและการควบคุมการดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจดังกล่าวมีความโปร่งใสอันจะเป็นประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศและการคุ้มครองผู้ลงทุนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำกับดูแลคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะในเรื่องของการประกอบธุรกิจ ซึ่งแตกต่างจากสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทโทเคนดิจิทัลที่ ก.ล.ต. มีอำนาจกำกับดูแลในเรื่องการออกเสนอขายด้วย โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นนายหน้า ผู้ค้า ศูนย์ซื้อขาย ที่ปรึกษาการลงทุน หรือผู้จัดการเงินทุนเกี่ยวกับคริปโทเคอร์เรนซี จะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด

ตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 กำหนดนิยามของทรัพย์สินดิจิทัลไว้ ดังนี้

สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset) หมายความว่า คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล²⁴

คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าบริการ หรือสิทธิอื่นใด หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสินทรัพย์ดิจิทัล และให้หมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด²⁵

โทเคนดิจิทัล (Digital Token) หมายความว่า หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) กำหนดสิทธิของบุคคลในการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ

(2) กำหนดสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการหรือสิทธิอื่นใดที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อตกลงระหว่างผู้ออกและผู้ถือ และให้หมายความรวมถึงหน่วยแสดงสิทธิอื่นตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด²⁶

กิจกรรมที่อยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนในตลาดแรก และการให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในตลาดรอง

ภาพที่ 6 กิจกรรมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ที่มา: คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด

หลักทรัพย์ https://www.sec.or.th/TH/PublishingImages/Pages/Shortcut/DigitalAsset/digitalasset_supervision.jpg

²⁴ มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

²⁵ เรื่องเดียวกัน

²⁶ เรื่องเดียวกัน

ประเภทแรก การระดมทุนด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชนในตลาดแรก ในการเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ออกใหม่ต่อประชาชน ผู้ออกโทเคนดิจิทัลจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และต้องเสนอขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO Portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต. เท่านั้น เพื่อกำกับธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลให้มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน มีแผนการลงทุนที่แท้จริง โปร่งใส รวมถึงคุ้มครองผู้ลงทุน

โทเคนดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย คือ

- (1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน
- (2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งผู้ออกโทเคนดิจิทัลไม่พร้อมที่จะให้ผู้ถือใช้ประโยชน์ตามสิทธิของโทเคนดิจิทัลนั้น ๆ ได้ทันทีตั้งแต่วันที่เสนอขายโทเคนดิจิทัลครั้งแรก²⁷

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน

- (1) ผู้ออกโทเคนดิจิทัล (Issuers) ต้องมีคุณสมบัติและดำเนินการ ดังนี้
 - ต้องเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
 - ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต.
 - เสนอขายโทเคนดิจิทัลต้องขายผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.
 - เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอขายโทเคนดิจิทัลและร่างหนังสือชี้ชวนมีผลใช้บังคับ
 - รับคริปโทเคอร์เรนซีที่ซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือฝากไว้จากธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับอนุญาต
 - จัดทำและนำส่งงบการเงินต่อสำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อเปิดเผยให้ประชาชนทราบ²⁸

(2) ผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO portal) หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ก.ล.ต.²⁹

²⁷ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน ข้อ 2

²⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน ข้อ 17

²⁹ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน ข้อ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูล ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2561 ในไทยมีผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล จำนวน 6 ราย ได้แก่³⁰

ชื่อย่อ	ชื่อ	เว็บไซต์
(1) Longroot	บริษัท LONGROOT (ประเทศไทย) จำกัด	https://www.longroot.co.th/
(2) T-BOX	บริษัท ที-บ็อกซ์ (ไทยแลนด์) จำกัด	https://www.tbox.net
(3) XSPRING Digital	บริษัท เอ็กซ์สปริง ดิจิทัล จำกัด	https://www.xspringdigital.com/
(4) BiTherb	บริษัท บีเธอร์บ จำกัด	https://www.bitherb.net
(5) Kubix	บริษัท คิวบิกซ์ ดิจิทัล แอสเสท จำกัด	
(6) Fraction	บริษัท แฟรคชั่น (ประเทศไทย) จำกัด	

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) อนุญาตให้คริปโทเคอร์เรนซีจำนวน 4 สกุล สามารถที่จะนำไปพิจารณาแลกเปลี่ยนเป็นโทเคนดิจิทัลที่ออกโดย ICO หรือนำไปซื้อขายเป็นคู่ค้ำกัน ได้แก่

- (1) Bitcoin (BTC)
- (2) Ethereum (ETH)
- (3) Ripple (XRP)
- (4) Stellar (XLM)

ทั้งนี้กฎหมายให้อำนาจสำนักงาน ก.ล.ต. สามารถกำหนดคริปโทเคอร์เรนซีอื่นเพิ่มเติมได้³¹

ประเภทที่สอง การให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในตลาดรอง เพื่อกำหนดให้มีการกำกับและควบคุมการประกอบธุรกิจและป้องกันมิให้มีการนำสินทรัพย์ดิจิทัลที่ไม่มีแหล่งที่มาที่ชัดเจนไปใช้ประโยชน์หรือกระทำการใดในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงประชาชนหรือที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลมี 3 ประเภท ดังนี้

(1) ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Exchange) หมายความว่า ศูนย์กลางหรือเครือข่ายใด ๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการจับคู่หรือหาคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงศูนย์กลางหรือเครือข่ายในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด³²

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ICO Portal [ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.sec.or.th/digitalasset#ICOP>

³¹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, บัญชีรายชื่อคริปโทเคอร์เรนซีที่ผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลหรือผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถรับเป็นการตอบแทนหรือในการทำธุรกรรม [ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://publish.sec.or.th/nrs/7998s.pdf>

³² มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

(2) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Broker) หมายความว่า บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่นโดยกระทำเป็นทางค้าปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด³³

(3) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Dealer) หมายความว่า บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามของตนเองเป็นทางค้าปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไม่รวมถึงการให้บริการในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด ปัจจุบัน ข้อมูล ณ วันที่ 10 ตุลาคม 2561 ประเทศไทยมีผู้ให้บริการผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนี้³⁴

ตารางที่ 2 ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Exchange) จำนวน 8 ราย ได้แก่³⁵

ชื่อย่อ	ชื่อ	เว็บไซต์	คริปโทเคอร์เรนซี	โทเคนดิจิทัล
(1) Bitkub	บริษัท บิทคับ ออนไลน์ จำกัด	bitkub.com	☒	☒
(2) BX	บริษัท บิทคอยน์ จำกัด	bx.in.th	☒	☒
(3) Satang Pro	บริษัท สตางค์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด	satang.pro	☒	☒
(4) Huobi	บริษัท หัวปี (ประเทศไทย) จำกัด	huobi.co.th	☒	☒
(5) ERX	บริษัท อีอาร์เอ็กซ์ จำกัด	er-x.io		☒
(6) Zipmex	บริษัท ซิปเม็กซ์ จำกัด	zipmex.com/th	☒	☒
(7) Upbit	บริษัท อัปบิต เอ็กซ์เชนจ์ (ประเทศไทย) จำกัด	th.upbit.com	☒	☒
(8) Z.comEX	บริษัท จีเอ็มโอ-แซด.คอม คริปโทโนมิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด	ex.z.com	☒	☒

ตารางที่ 3 นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Broker) จำนวน 6 ราย ได้แก่³⁶

ชื่อย่อ	ชื่อ	เว็บไซต์	คริปโทเคอร์เรนซี	โทเคนดิจิทัล
(1) Coins TH	บริษัท คอยส์ ทีเอช จำกัด	coins.co.th	☒	☒
(2) Bitazza	บริษัท บิทาซซา จำกัด	bitazza.com	☒	☒
(3) KULAP	บริษัท ซาโตชิ จำกัด	kulap.io	☒	☒
(4) Upbit	บริษัท อัปบิต เอ็กซ์เชนจ์ (ประเทศไทย) จำกัด	th.upbit.com	☒	☒
(5) Z.comEX	บริษัท จีเอ็มโอ-แซด.คอม คริปโทโนมิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด	ex.z.com	☒	☒
(6) Zipmex	บริษัท ซิปเม็กซ์ จำกัด	zipmex.com/th	☒	☒

³³ เรื่องเดียวกัน

³⁴ เรื่องเดียวกัน

³⁵ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Dealer) [ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/digitalasset#ICOP>

³⁶ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 4 ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Dealer) จำนวน 1 ราย ได้แก่³⁷

ชื่อย่อ	ชื่อ	เว็บไซต์	คริปโทเคอร์เรนซี	โทเคนดิจิทัล
(1) Coins TH	บริษัท คอยส์ ทีเอช จำกัด	coins.co.th	☒	

ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ทั้งศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Exchange) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Broker) และผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Dealer) ต้องมีคุณสมบัติและดำเนินการ ดังนี้

- ต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต
- ต้องมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอสำหรับการรองรับการประกอบธุรกิจและความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ
- ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยและการบริหารความเสี่ยงจากการโจรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
- ต้องมีการตรวจสอบตัวตนของผู้ลงทุนทุกคน (Know Your Customer - KYC)
- ต้องมีมาตรการการป้องกันการฟอกเงิน³⁸

บทกำหนดโทษ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชกำหนดนี้ มีบทกำหนดโทษทางอาญา โดยฐานความผิด และอัตราโทษเทียบเคียงได้กับกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เช่น การเสนอขายโดยไม่ได้รับอนุญาต การประกอบธุรกิจโดยไม่ได้รับอนุญาต การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ความผิดเกี่ยวกับ การกระทำอันไม่เป็นธรรม ความผิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่ง รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล ทั้งนี้ ยังได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการลงโทษทางแพ่งมาบังคับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ปรับ ชดใช้เงินเท่ากับผลประโยชน์ ห้ามซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของผู้เสนอขายโทเคนดิจิทัลหรือผู้ประกอบการสินทรัพย์ดิจิทัล เป็นต้น³⁹

2.3.2 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

ในปี 2560 ประเทศไทยเริ่มมีการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล หรือการซื้อหรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลดังกล่าวถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ในประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลเป็นการเฉพาะเป็นเหตุให้รัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ครบถ้วน ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึง

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Dealer) [ออนไลน์], 10 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/digitalasset#ICOP>

³⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน ข้อ 17

³⁹ มาตรา 57 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

เป็นเหตุให้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 มีผลให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้พึงประเมินที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล รวมถึงการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 มีการกำหนดเพิ่มเงินได้จากสินทรัพย์ดิจิทัล ให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) แห่งประมวลรัษฎากร ดังนี้

(1) มาตรา 40 (4) (ซ) เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล⁴⁰

(2) มาตรา 40 (4) (ฅ) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน⁴¹

และกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ซ) และ (ฅ) แห่งประมวลรัษฎากร ให้คำนวณหัก ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ ตามมาตรา 50 (2) (ฉ)⁴² อย่างไรก็ตามต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตอนสิ้นปีด้วย

⁴⁰ มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁴¹ เรื่องเดียวกัน

⁴² เรื่องเดียวกัน

บทที่ 3

มาตรการการจำกัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันกระแสคริปโทเคอร์เรนซีได้รับความนิยมในการเป็นเครื่องมือการลงทุนของประชาชนไทย สะท้อนได้จากมูลค่าการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากรายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลรายสัปดาห์ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 พบว่า ในเดือนมิถุนายน มูลค่าการซื้อขายอยู่ที่ 87 พันล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 252 พันล้านบาท ในเดือนพฤศจิกายน คิดเป็น 189 เปอร์เซ็นต์ และจำนวนบัญชีซื้อขายของผู้ลงทุนรายบุคคลในเดือนมิถุนายน อยู่ที่ 407,000 บัญชี และเพิ่มขึ้นเป็น 1.98 ล้านบัญชี คิดเป็น 386 เปอร์เซ็นต์⁴³ ดังนั้นการกำกับและการควบคุมการดำเนินกิจกรรมและการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ภาครัฐได้มีการออกมาตรการเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและมาตรการจำกัดเก็บภาษี

ในบทนี้ จะอธิบายมาตรการจำกัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องประเภทเงินได้พึงประเมิน หลักการจำกัดเก็บภาษีเงินได้และวิธีการกำหนดต้นทุนเพื่อเสียภาษีเงินได้พึงประเมิน

3.1 มาตรการการจำกัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 มีผลบังคับใช้วันที่ 14 พฤษภาคม 2561 เพื่อจำกัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยกำหนดเพิ่มประเภทเงินได้พึงประเมิน สำหรับเงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือครอบครองโทเคนดิจิทัล และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ข) และ (ณ) ตามลำดับ อีกทั้งได้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินดังกล่าวมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) อย่างไรก็ตามกฎหมายยังไม่มีหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ

⁴³ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, รายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์], 8 มกราคม 2565.

แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/TH/Pages/WEEKLYREPORT-2564-12.aspx>

3.1.1 ประเภทของเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากรและเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี

ในประเทศไทย บุคคลธรรมดาเสียภาษีจากฐาน เงินได้พึงประเมินสุทธิ หมายถึง เงินได้พึงประเมินทั้งหมดหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนตามที่กฎหมายกำหนด โดยเงินได้พึงประเมิน ตามประมวลรัษฎากร วางหลักว่า เงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษี ได้แก่ เงินสด ทรัพย์สิน ประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ตามมาตรา 40 และเครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย⁴⁴ หากมีเงินได้ในรูปทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงินแต่ไม่ได้รับเป็นตัวเงิน ในการคำนวณภาษีจะต้องตีราคาทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับให้เป็นเงิน โดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มา ตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร⁴⁵

เกณฑ์ในการรับรู้เงินได้ สำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใช้ “เกณฑ์เงินสด” กล่าวคือ เงินได้พึงประเมินที่จะต้องนำมาเสียภาษีจะต้องได้รับมาแล้ว โดยรับมาในปีใดจะถือเป็นเงินได้พึงประเมินในปีภาษีนั้น

ตามประมวลรัษฎากร ได้แบ่งเงินได้พึงประเมินออกเป็น 8 ประเภท ตามมาตรา 40 สารสำคัญของแต่ละประเภทสรุปได้ดังนี้

เงินได้ตามมาตรา 40 (1) ได้แก่ เงินได้จากการรับจ้างแรงงาน เงินเดือน

เงินได้ตามมาตรา 40 (2) ได้แก่ เงินได้จากการรับจ้างทำของ ทำงานให้ ค่านายหน้า

เงินได้ตามมาตรา 40 (3) ได้แก่ เงินได้ที่เป็นค่าแห่งสิทธิ์

เงินได้ตามมาตรา 40 (4) ได้แก่ เงินได้ที่เป็นดอกเบี้ย เงินปันผล กำไรจากการขายหลักทรัพย์

เงินได้ตามมาตรา 40 (5) ได้แก่ เงินได้ที่เป็นค่าเช่า

เงินได้ตามมาตรา 40 (6) ได้แก่ เงินได้จากการรับเหมา

เงินได้ตามมาตรา 40 (7) ได้แก่ เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ

เงินได้ตามมาตรา 40 (8) ได้แก่ เงินได้จากการประกอบธุรกิจ การรับจ้างทำเป็นธุรกิจปกติ

เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 สามารถพิจารณาตามประเภทของเงินได้พึงประเมินได้ดังนี้

(1) เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล เป็นผลตอบแทนในรูปของเหรียญหรือส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับตามสัญญาจากการนำเหรียญไปฝากไว้เพื่อให้ผู้อื่นใช้หาผลประโยชน์ กรณีดังกล่าวถือเป็นประโยชน์เพิ่มของผู้ถือเหรียญ กล่าวคือ มีเงินได้ที่

⁴⁴ มาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481

⁴⁵ ไพจิตร โรจนวานิช, อาจารย์ชุมพร เสนไสย และอาจารย์สาโรช ทองประคำ, ภาษีสรรพากร เล่ม 1, (กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพฯ) จำกัด, 2561), หน้า 1-028.

งอกเงยออกมาในรูปของดอกผลจากการลงทุน จะถือเป็นเงินได้เมื่อได้รับผลตอบแทนเป็นเหรียญจากการลงทุน⁴⁶ และถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ซ) แห่งประมวลรัษฎากร⁴⁷

(2) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนโทเคนดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นกำไรที่เกิดขึ้นจากการขายเหรียญในราคาสูงกว่าต้นทุนที่ซื้อมาซึ่งจะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการจำหน่ายเหรียญออกไป กำไรที่ได้จากการขายเหรียญเฉพาะส่วนที่ตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เข้าลักษณะเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการโอน จึงถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ณ) แห่งประมวลรัษฎากร⁴⁸ อย่างไรก็ตาม หากขาดทุนจากการขาย ไม่ต้องเสียภาษีเพราะไม่ถือว่ามีเงินได้พึงประเมิน

(3) เงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) เป็นผลตอบแทนในรูปของเหรียญที่ได้รับจากการขุดผ่านเครื่องขุดเหรียญ ซึ่งวันที่ขุดเหรียญได้ถือว่าได้ทรัพย์สินมา จึงเป็นประเด็นปัญหาอยู่ว่าวันที่ขุดเหรียญสำเร็จจะถือเป็นเงินได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากมีการโอนหรือแลกเปลี่ยนเหรียญที่ขุดได้ในราคาที่สูงกว่าต้นทุนจะถือว่ามีเงินได้จากการโอนเหรียญตามมาตรา 40 (4) (ณ) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ได้เหรียญมาจากการให้มูลค่าเหรียญถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร

(4) เงินได้ที่เกิดจากการชำระราคาค่าจ้าง ค่าสินค้าหรือค่าบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี เกิดเงินได้ทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้รับชำระ (ผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการ) และ ฝ่ายผู้ชำระ (ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ)

ฝ่ายผู้รับชำระ (ผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการ) เป็นการได้รับชำระราคาจากการขายสินค้าหรือให้บริการในรูปของเหรียญแทนเงินสด จะถือเป็นเงินได้ตามประเภทสัญญาที่เป็นเหตุให้ผู้รับชำระราคาด้วยเหรียญ กล่าวคือ กรณีได้รับเงินเดือน ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) กรณีรับทำงานให้ โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2) กรณีได้รับค่าสิทธิ ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3) กรณีได้รับค่าเช่า ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (5) กรณีรับจ้างทำงานให้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ ได้แก่ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลปะ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6) กรณีรับจ้างเหมา ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (7) และกรณีรับจ้างทำเป็นธุรกิจปกติและการขายสินค้า ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายผู้ชำระ (ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ) จะถือว่ามีเงินได้จากการโอนหรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซี ในวันที่ชำระค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี ซึ่งหากมูลค่าของคริปโทเคอร์เรนซีที่ซื้อमत่ำกว่าราคาค่าสินค้าหรือบริการ จะถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ณ) แห่งประมวลรัษฎากร

เงินได้พึงประเมินที่เกิดขึ้นมีค่าใช้จ่ายในการนำมาซึ่งเงินได้ดังกล่าว ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดวิธีการหักค่าใช้จ่ายไว้ 2 วิธี กล่าวคือ การหักค่าใช้จ่ายแบบเหมา กฎหมายกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายที่จะหัก

⁴⁶ เศรษฐกิจ-ยานยนต์, สรรพากรแจงยิบ ภาษีคริปโทฯ เก็บอย่างไร ใครมีหน้าที่เสียบ้าง [ออนไลน์], 11 มกราคม 2565. แหล่งที่มา:

<https://www.dailynews.co.th/news/645935/>

⁴⁷ มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน

เป็นร้อยละไว้ชัดเจน⁴⁹ และการหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ผู้มีเงินได้จะต้องแสดงหลักฐานพร้อมทั้งพิสูจน์ค่าใช้จ่ายได้⁵⁰ ในส่วนของเงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัลและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) ซึ่งถือเป็นเงินได้เฉพาะในกรณีที่มีกำไร แต่เงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) หากถือเป็นเงินได้เมื่อขุดได้ เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) จึงสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ตามที่เกิดขึ้นจริงตามความจำเป็นและสมควร⁵¹ กล่าวคือ เป็นค่าใช้จ่ายตามปกติที่มีความจำเป็นต่อเงินได้ที่ได้รับ ไม่เป็นรายจ่ายต้องห้ามและต้องมีหลักฐานค่าใช้จ่ายที่สามารถพิสูจน์ได้

3.1.2 การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากร กำหนดไว้ในมาตรา 41 พิจารณาได้เป็น 2 กรณี กล่าวคือ หลักแหล่งเงินได้ (เงินได้เกิดในประเทศไทย) และหลักถิ่นที่อยู่ (เงินได้เกิดนอกประเทศไทย)

(1) หลักแหล่งเงินได้ (เงินได้เกิดในประเทศไทย) มาตรา 41 วรรคหนึ่ง วางหลักว่า ผู้มีเงินได้พึงประเมินจากหน้าที่งานหรือกิจการที่ทำในประเทศไทย หรือเนื่องจากกิจการของนายจ้างในประเทศไทย หรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ต้องเสียภาษีเงินได้ให้กับประเทศไทยเสมอ ไม่ว่าผู้มีเงินได้นั้นจะเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยหรือไม่และไม่ว่าเงินได้นั้นจะจ่ายในหรือนอกประเทศไทย หลักดังกล่าวเป็นหลักที่มุ่งพิจารณาว่ากิจกรรมและทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้นั้นได้กระทำหรือตั้งอยู่ในประเทศไทยหรือไม่⁵² เช่น บุคคลที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่น ชายหั้นของบริษัทไทยนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ประเทศไทย เนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย เป็นต้น

(2) หลักถิ่นที่อยู่ (เงินได้เกิดนอกประเทศไทย) มาตรา 41 วรรคสองและมาตรา 41 วรรคสาม วางหลักว่า ผู้มีเงินได้พึงประเมินจากหน้าที่งานหรือกิจการที่ทำในต่างประเทศ หรือจากทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศไทยเมื่อครบเงื่อนไข 2 ข้อในปีที่มีเงินได้ กล่าวคือ (1) ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยครบ 180 วัน ในปีภาษี และ (2) นำเงินได้ที่เกิดขึ้นนอกประเทศกลับเข้ามาในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ผู้มีเงินได้เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยในปีภาษีที่มีเงินได้ที่เกิดขึ้นนอกประเทศและได้นำเงินได้

⁴⁹ มาตรา 5 ถึง มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2502

⁵⁰ มาตรา 42 ทวิ ถึง มาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481

⁵¹ มาตรา 8 ทวิ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2502

⁵² พล ศิริคุปต์, สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศ เล่ม 5, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพ) จำกัด, 2561), หน้า 4.

ดังกล่าวกลับเข้ามาในประเทศไทย จะเสียภาษีเฉพาะเงินได้ที่นำกลับเข้ามาในประเทศไทยเท่านั้น⁵³ เช่น บุคคลซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย มีเงินได้จากรายได้ค่าเช่าคอนโดที่ประเทศเกาหลี คิดเป็นเงินไทยจำนวน 30,000 บาท และได้นำเงินดังกล่าวกลับเข้ามาในประเทศไทย จำนวน 10,000 บาท จะต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศไทยเฉพาะเงินได้ที่นำกลับเข้ามาในประเทศไทย จำนวน 10,000 บาท เป็นต้น

การพิจารณาหลักแหล่งเงินได้มีประเด็นปัญหาอยู่ว่า คริปโทเคอร์เรนซีเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน การพิจารณาการตั้งอยู่ของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้ในประเทศไทยหรือในต่างประเทศจึงเป็นเรื่องยาก ในทางปฏิบัติ

ทั้งนี้ มีแนววินิจฉัยในข้อหาหรือของกรมสรรพากรของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาแหล่งเงินได้จากการขายหุ้น กรณีบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ (Foreign Issuer) นำหลักทรัพย์ของตนมาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทย สรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคคลธรรมดาที่มีเงินได้จากการขายหุ้นที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศ ที่จดทะเบียนในไทยและขายในตลาดหลักทรัพย์ไทย กำไรจากการขายหุ้นถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (4) (ข) แห่งประมวลรัษฎากร จะถือเป็นเงินได้เนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 41 วรรคแรก แห่งประมวลรัษฎากร การวินิจฉัยของกรมสรรพากรมุ่งพิจารณาในส่วนของการจดทะเบียนของหลักทรัพย์เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแหล่งเงินได้⁵⁴ กล่าวคือหากบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ แต่นำหลักทรัพย์มาจดทะเบียนในประเทศไทย และมีการซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าวผ่านตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย จะถือเป็นแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

ดังนั้น จากการเทียบเคียงกับกรณีการขายหุ้นที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศข้างต้น อาจพิจารณาได้ว่าคริปโทเคอร์เรนซีที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศถ้านำมาซื้อขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย อาจถือเป็นเงินได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

ส่วนกรณีการขายในตลาดต่างประเทศ ยังคงมีปัญหาในการพิจารณาว่า กำไรจากการขายนั้นจะเป็นเงินได้ในต่างประเทศตามมาตรา 41 วรรคสอง หรือไม่

⁵³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁵⁴ กรมสรรพากร, ข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0702/3488 [ออนไลน์], 26 พฤษภาคม 2553. แหล่งที่มา: <https://www.rd.go.th/43059.html>

3.1.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี

ฐานภาษี คือ จำนวนเงินหรือมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่คิดคำนวณได้เป็นเงินที่จะต้องนำมาคำนวณเสียภาษีตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด⁵⁵

ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ เงินได้สุทธิ ประมวลรัษฎากรกำหนดให้คำนวณโดยนำเงินได้พึงประเมินหักด้วยค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้แต่ละประเภทตามมาตรา 42 ทวิถึงมาตรา 46 และหักด้วยค่าลดหย่อนตามมาตรา 47

จากข้อ 3.1.1 ประเภทของเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ตามประมวลรัษฎากรพิจารณาวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการคำนวณต้นทุน ได้ดังนี้

(1) เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล เป็นผลตอบแทนในรูปของเหรียญหรือส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับตามสัญญาจากการนำเหรียญไปฝากไว้เพื่อให้ผู้อื่นใช้หาผลประโยชน์

ตัวอย่าง วันที่ 9 มกราคม 2564 นาย A ได้รับส่วนแบ่งกำไรจากการถือโทเคนดิจิทัลที่ออกโดย B จำนวน 1 เหรียญ มูลค่า 1 ล้านบาท ผู้ถือโทเคนดิจิทัลคือนาย A ได้รับส่วนแบ่งกำไร มูลค่า 1 ล้านบาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้รับโทเคนดิจิทัลในวันที่ 9 มกราคม 2564 ส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับดังกล่าวเป็นเงินได้ที่ออกเวยจากการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ข) เนื่องจากโทเคนดิจิทัลเป็นเงินได้พึงประเมินประเภททรัพย์สิน นาย A จึงต้องตีราคาทรัพย์สินเป็นเงิน ในการคำนวณมูลค่าจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มา ตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร และนาย B ผู้จ่ายเงินได้ จึงมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ)⁵⁶ แห่งประมวลรัษฎากร ภาษีหัก ณ ที่จ่ายดังกล่าวไม่ถือเป็น Final Withholding Tax แต่ถือว่าผู้มีเงินได้ได้เสียภาษีไว้ล่วงหน้า ดังนั้น นาย A ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นเงินได้พึงประเมินสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปี ทั้งนี้สามารถนำภาษีที่ถูกหักไว้แล้วไปเป็นเครดิตภาษีได้ ซึ่งจะแตกต่างจากกรณีได้รับเงินปันผลโดยผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีสิ้นปีได้⁵⁷

(2) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนโทเคนดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นกำไรที่เกิดขึ้นจากการขายเหรียญในราคาแพงกว่าต้นทุนที่ซื้อ

ตัวอย่าง วันที่ 10 มกราคม 2564 นาย A ซื้อบิตคอยน์มา 1 เหรียญมาจากนาย B มูลค่า 1 ล้านบาท และในวันเดียวกันได้ขายบิตคอยน์ออกไป 1 เหรียญ มูลค่า 1.5 ล้านบาท มีกำไรเกิดขึ้น มูลค่า 0.5 ล้านบาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้จำหน่ายบิตคอยน์ออกไปในวันที่ 10 มกราคม

⁵⁵ กรมสรรพากร, บัญชีอัตราภาษีเงินได้ [ออนไลน์], 11 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.rd.go.th/5938.html>

⁵⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁵⁷ มาตรา 48(3) วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

2564 กำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นส่วนเกินทุนจากการขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีไว้เพื่อการลงทุน ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ฉ) เนื่องจากบิตคอยน์เป็นเงินได้พึงประเมินประเภททรัพย์สิน นาย A จึงต้องตีราคาทรัพย์สินเป็นเงิน ในการคำนวณมูลค่าจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มา ตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร และนาย B ผู้จ่ายเงินได้ จึงมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ)⁵⁸ แห่งประมวลรัษฎากร ภาษีหัก ณ ที่จ่ายดังกล่าวไม่ถือเป็น Final Withholding Tax แต่ถือว่าผู้มีเงินได้มีเงินได้ ได้เสียภาษีไว้ล่วงหน้า ดังนั้น นาย A ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นเงินได้พึงประเมินสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปี ทั้งนี้สามารถนำภาษีที่ถูกหักไว้แล้วไปเป็นเครดิตภาษีได้ ซึ่งจะแตกต่างจากกรณีได้รับเงินปันผลโดยผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีสิ้นปีได้⁵⁹

ตามตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คล้ายกับกรณีมีกำไรที่ได้จากการขายหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งให้ผู้จ่ายเงินได้คำนวณหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50 (2) (ข) โดยผู้มีเงินได้ไม่มีสิทธิเลือกเสียภาษีตามที่ถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายไว้ตามมาตรา 48 (3)⁶⁰ อย่างไรก็ตาม กรณีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากกำไรจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา⁶¹ จึงไม่มีประเด็นเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย

ในกรณีที่มีการหักภาษี ณ ที่จ่าย ผู้จ่ายเงินได้ (ผู้ซื้อ) ไม่รู้ว่าซื้อเหรียญมาจากผู้ขายรายใด และไม่รู้อัตนทุนของผู้ขาย หากผู้ขายไม่ได้แจ้งต้นทุนให้กับผู้ซื้อ ทำให้ผู้ขายอาจถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายจากกำไรจากการขายทั้งก่อน

กรณีซื้อขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน กำไรจากการซื้อขายเหรียญที่อยู่บนแพลตฟอร์มของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล จะถือเป็นเงินได้เช่นเดียวกับกรณีการขายหุ้น อย่างไรก็ตาม กรณีซื้อขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในต่างประเทศ หากกำไรจากการซื้อขายเหรียญยังคงอยู่บนแพลตฟอร์มของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล อาจมีปัญหาในการพิจารณาว่ากำไรจากการซื้อขายดังกล่าว เป็นเงินได้จากทรัพย์สินในต่างประเทศ ซึ่งต้องมีการโอนกลับเข้ามาในประเทศไทย จึงจะเสียภาษีให้แก่ประเทศไทยตามมาตรา 41 วรรคสองหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากผู้ขายประกอบกิจการในประเทศไทย กรมสรรพากรอาจพิจารณาว่ากำไรดังกล่าวเป็นเงินได้จากกิจการที่ทำในประเทศไทยตามมาตรา 41 วรรคหนึ่ง ซึ่งต้องเสียภาษีในประเทศไทยเสมอ ไม่ว่าจะนำเงินได้ดังกล่าวกลับเข้ามาในประเทศไทยหรือไม่

⁵⁸ มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁵⁹ มาตรา 48(3) วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

⁶⁰ กรมสรรพากร, ข้อหารือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0811/11010 [ออนไลน์], 27 ตุลาคม 2542. แหล่งที่มา: <https://www.rd.go.th/23755.html>

⁶¹ มาตรา 42 (17) แห่งประมวลรัษฎากร, กฎกระทรวงฉบับที่ 126 (พ.ศ. 2509) ข้อ 2 (23)

ตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 กำหนดให้ คริปโทเคอร์เรนซี เป็นสินทรัพย์ดิจิทัล⁶² ผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ดังกล่าว จะมีเงินได้ที่เกิดงอกเงยออกมาในรูปของดอกผลหรือกำไรที่ได้จากการลงทุนคล้ายกับหลักทรัพย์จำพวกหุ้น ดังนั้นการคำนวณต้นทุนจากการขายสินทรัพย์ดิจิทัล อาจพิจารณาได้จากการคำนวณต้นทุนการขายหลักทรัพย์ ทั้งนี้ตามประมวลรัษฎากร ได้กำหนดวิธีคำนวณต้นทุนไว้ 3 วิธี ดังนี้

(1) วิธีต้นทุนที่แท้จริง ใช้สำหรับหลักทรัพย์ที่ขายระบุตัวทรัพย์สินได้ชัดเจน และสามารถคำนวณมูลค่าต้นทุนที่แท้จริงในการได้หลักทรัพย์ดังกล่าวมาได้ เช่น หลักทรัพย์ประเภทที่ปรากฏใบหุ้น (Scrip)⁶³ เป็นต้น

(2) วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) หมายถึง สินค้าคงเหลือรายการที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นก่อนจะถูกขายออกไปก่อน⁶⁴

ตัวอย่างการคำนวณ วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO)

วันที่	ธุรกรรม	กำไร/ขาดทุน
1 มกราคม 2565	ซื้อ 1 ETH 3,000 บาท	-
2 มกราคม 2566	ซื้อ 1 ETH 6,000 บาท	-
3 มกราคม 2567	ขาย 1 ETH 10,000 บาท	7,000 บาท (10,000 – 3,000)

วันที่ 3 มกราคม 2567 นาย A ขาย ETH ไป 1 เหรียญราคา 10,000 บาท จะคำนวณต้นทุนที่ซื้อมาก่อนในวันที่ 1 มกราคม 2565 ราคา 3,000 บาท ทำให้มีกำไรจากการขาย 7,000 บาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้ขาย ETH ออกไปเป็นเงินสดในวันที่ 3 มกราคม 2567 กำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน (Capital gain) ตามมาตรา 40 (4) (ฉ)

(3) วิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย หมายถึง เป็นการถัวเฉลี่ยต้นทุนของสินค้าที่คล้ายคลึงกัน ณ วันต้นงวดกับที่ซื้อมาหรือผลิตขึ้นในระหว่างงวด⁶⁵

ตัวอย่างการคำนวณ วิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย

วันที่	ธุรกรรม	กำไร/ขาดทุน
1 มกราคม 2565	ซื้อ 1 ETH 3,000 บาท	-
2 มกราคม 2566	ซื้อ 1 ETH 6,000 บาท	-
3 มกราคม 2567	ขาย 1 ETH 10,000 บาท	5,500 บาท (10,000 – 4,500)

⁶² มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

⁶³ กรมสรรพากร, ข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0702/8322 [ออนไลน์], 7 พฤศจิกายน 2557. แหล่งที่มา: <https://www.rd.go.th/54364.html>

⁶⁴ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, คู่มืออธิบายมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 2 เรื่อง สินค้าคงเหลือ, วิธีเข้าก่อน ออกก่อน (The first-in, first-out), หน้า 6.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

วันที่ 3 มกราคม 2567 นาย A ขาย ETH ไป 1 เหรียญราคา 10,000 บาท จะคำนวณต้นทุนที่ซื้อ มาแล้วเฉลี่ยระหว่างในวันที่ 1 มกราคม 2565 ราคา 3,000 บาท และในวันที่ 1 มกราคม 2565 ได้มูลค่า ต้นทุนเฉลี่ย ราคา 4,500 บาท ทำให้มีกำไรจากการขาย 5,500 บาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมิน เกิดขึ้นเมื่อได้ขาย ETH ออกไปเป็นเงินสดในวันที่ 3 มกราคม 2567 กำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน (Capital gain) ตามมาตรา 40 (4) (ฉ)

ทั้งนี้ วิธีตามข้อ (2) และ (3) ใช้สำหรับหลักทรัพย์ที่ขายไม่สามารถระบุตัวทรัพย์สินได้ชัดเจน ว่าเป็น หลักทรัพย์ที่ซื้อมาในล็อตใดและไม่สามารถคำนวณมูลค่าต้นทุนที่แท้จริงในการได้หลักทรัพย์ดังกล่าวมาได้ เช่น หลักทรัพย์ที่ไม่มีใบหุ้น (Scripless)⁶⁶ เป็นต้น

จะเห็นว่าแต่ละวิธี มีต้นทุนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มูลค่าภาษีที่คิดได้ไม่เท่ากันในแต่ละวิธี กรณี การคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซี จึงมีประเด็นปัญหาอยู่ว่าจะคำนวณต้นทุนโดยวิธีใด

สำหรับประเด็นการคำนวณกำไรที่เกิดขึ้นจากการขายนั้น ในทางปฏิบัติมีปัญหากการพิจารณาว่าจะ คำนวณเป็นรายธุรกรรม หรือจะให้หักกลบกำไร/ขาดทุนได้ในปีภาษี ซึ่งหากเทียบกับแนวทางปฏิบัติในเรื่อง ของหุ้นแล้ว มีโอกาสที่กรมสรรพากรให้คำนวณเป็นรายธุรกรรมโดยไม่มีหักกลบ กล่าวคือ ธุรกรรมใดมี กำไรก็ต้องเสียภาษีและธุรกรรมใดขาดทุนก็ไม่ต้องเสียภาษี

(3) เงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) เป็นผลตอบแทนในรูปของเหรียญที่ได้รับจากการขุดผ่าน เครื่องขุดเหรียญ

ตัวอย่าง วันที่ 11 มกราคม 2565 นาย A ผู้ขุดเหรียญกระทำการขุดเหรียญบิตคอยน์ได้ 1 เหรียญ มูลค่า 1 แสนบาท ต่อมาในวันที่ 15 มกราคม 2565 ทำการขายเหรียญที่ขุดได้เป็นเงิน มูลค่า 3 แสนบาท มี กำไรเกิดขึ้น มูลค่า 2 แสนบาท การขายเหรียญเป็นเงินสดจะถือว่ามีเงินได้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าว มีประเด็นปัญหาอยู่ว่าวันที่ขุดเหรียญสำเร็จถือว่าได้ทรัพย์สินมาจะถือเป็นเงินได้หรือไม่

(4) เงินได้จากการรับชำระราคาค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี เป็นการได้รับชำระราคา จากการขายสินค้าหรือให้บริการในรูปของเหรียญแทนเงินสด

ตัวอย่าง วันที่ 12 มกราคม 2565 นาย A ว่าจ้างนาย B ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระให้คำปรึกษา ทางด้านกฎหมาย โดยนาย A จะจ่ายค่าตอบแทนให้นาย B ในรูปของเหรียญในวันดังกล่าว เมื่อนาย B ได้รับ เหรียญจากการให้บริการให้คำปรึกษาจะถือได้ว่านาย B มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระค่าบริการ จากการประกอบวิชาชีพกฎหมาย ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (6) เมื่อ B ได้รับค่าตอบแทนใน รูปของเหรียญซึ่งเงินได้พึงประเมินประเภททรัพย์สิน นาย B จึงต้องตีราคาทรัพย์สินเป็นเงิน ในการคำนวณ มูลค่าจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวใน

⁶⁶ กรมสรรพากร, ข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0811/01147 [ออนไลน์], 29 มกราคม 2541. แหล่งที่มา:

<https://www.rd.go.th/22937.html>

วันที่ได้มา ตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร และนาย A ผู้จ่ายเงินได้ จึงมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายใน อัตราร้อยละ 3.0 ตามมาตรา 3 เตรส ประกอบกับข้อ 7(1) แห่งคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528⁶⁷

กรณีการหักภาษี ณ ที่จ่าย กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) ถึง 40(8) มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 ประกอบกับมาตรา 3 เตรส แห่งคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 แห่งประมวลรัษฎากร ดังนี้

(1) เงินได้จากการรับทำงานให้ ตามมาตรา 40 (1) และ 40 (2) ให้คูณเงินได้พึงประเมินที่จ่ายด้วย จำนวนคราวที่จะต้องจ่าย เพื่อให้ได้จำนวนเงินเสมือนว่าได้จ่ายทั้งปี แล้วคำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา 48⁶⁸ จะได้เงินภาษีทั้งปีให้นำมาหารด้วยจำนวนคราวที่ต้องจ่าย ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นเงินภาษีที่ต้องหักไว้⁶⁹

(2) เงินได้จากค่าแห่งสิทธิ์ ตามมาตรา 40 (3) ให้คำนวณหักตามอัตราภาษีเงินได้⁷⁰

(3) เงินได้จากค่าเช่า ตามมาตรา 40 (5) ให้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 5.0⁷¹

(4) เงินได้จากการรับจ้างทำงานให้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ ตามมาตรา 40 (6) ให้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 3.0⁷²

(5) เงินได้จากการรับเหมา ตามมาตรา 40 (7) ให้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 3.0⁷³

(6) เงินได้จากการรับจ้างทำเป็นธุรกิจปกติ ตามมาตรา 40 (8) เป็นเงินได้จากการรับจ้างหลาย ประเภทและแต่ละประเภทกฎหมายกำหนดให้หัก ณ ที่จ่ายในอัตราที่แตกต่างกัน เช่น สำหรับการจ้างทำ ของตามมาตรา 40(8) ให้หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 3.0⁷⁴ เป็นต้น

ทั้งนี้เงินได้จากการได้รับชำระราคาค่าสินค้า เมื่อเข้าลักษณะเป็นการขายสินค้า จึงไม่อยู่ในบังคับ ต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดให้หักไว้โดยเฉพาะสำหรับเงินได้ดังกล่าว⁷⁵

⁶⁷ คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่ หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ข้อ 7(1)

⁶⁸ เงินได้พึงประเมินต้องเสียภาษีเงินได้ดังต่อไปนี้

(1) เงินได้พึงประเมินเมื่อได้หักตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 47 หรือมาตรา 57 เบื้อง แล้วเหลือเท่าใดเป็นเงินได้สุทธิ ต้องเสียภาษีใน อัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีเงินได้ท้ายหมวดนี้

⁶⁹ มาตรา 50(1) แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481

⁷⁰ มาตรา 50(2) แห่งประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481

⁷¹ คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่ หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ข้อ 6(1)

⁷² คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่ หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ข้อ 7(1)

⁷³ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 8.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 8.

⁷⁵ กรมสรรพากร, ข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/3978 [ออนไลน์], 9 พฤษภาคม 2549. แหล่งที่มา:

อย่างไรก็ตาม กรณีนำคริปโทเคอร์เรนซีไปซื้อสินค้า เช่น ซื้อบิตคอยน์มา 1 ล้านบาท แต่สามารถแลกซื้อรถ Tesla ได้ 3 ล้านบาท เนื่องจากราคาตลาดของบิตคอยน์ ราคา 3 ล้านบาทในวันที่น่าไปชำระราคารถ Tesla ถือได้ว่ากำไรที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซี (ทรัพย์สิน) กับสินค้า จำนวน 2 ล้านบาท เข้าลักษณะเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตาม 40 (4) (ฉ) ซึ่งทำให้ผู้จ่ายเงินได้ (ผู้ขายรถ Tesla) ต้องคำนวณหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ฉ)⁷⁶

3.2 มาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศสหรัฐอเมริกา

แพลตฟอร์มคริปโทเคอร์เรนซี “Crypto Head” จัดอันดับให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความพร้อมมากที่สุดสำหรับการนำสินทรัพย์ดิจิทัลไปใช้อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นจากความนิยมที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มนักลงทุน รวมถึงการชำระราคาค่าสินค้าและบริการในรูปแบบคริปโทเคอร์เรนซี⁷⁷

กรมสรรพากรของประเทศสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Service - IRS) ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Notice 2014-21, 2014-16 I.R.B. 938 - IRS Virtual Currency Guidance⁷⁸ อธิบายถึงวิธีการใช้หลักกฎหมายภาษีที่มีอยู่กับธุรกรรมสกุลเงินเสมือน กล่าวคือ คริปโทเคอร์เรนซี คือ สกุลเงินเสมือนชนิดหนึ่ง ซึ่งถูกจัดให้เป็นทรัพย์สิน (Property) เพื่อวัตถุประสงค์ทางภาษี

อีกทั้ง ได้ออกสรุปประเด็นคำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสกุลเงินเสมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา (Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions)⁷⁹ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสกุลเงินดิจิทัลและเพื่อให้มีความชัดเจนกับผู้เสียภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกา

⁷⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

⁷⁷ Dimitar Dzhondzhorov, USA Is the Most Crypto-Ready Country [Online], 10 October 2021. Available from <https://cryptopotato.com/usa-is-the-most-crypto-ready-country-according-to-a-recent-research/>

⁷⁸ Internal Revenue Service, Internal Revenue Bulletin: 2014-16 [Online], 10 October 2021. Available from https://www.irs.gov/irb/2014-16_IRB#NOT-2014-21

⁷⁹ Courier’s Desk, Internal Revenue Service, FREQUENTLY ASKED QUESTIONS [Online], 10 November 2021. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions>

3.2.1 เงินได้พึงประเมินตามกฎหมายภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาและเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

ประมวลกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Code - IRC) ตามประกาศ 525 จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากรายได้ ซึ่งอาจได้รับในรูปของเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน⁸⁰ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง เงินปันผล ดอกเบี้ย กำไรจากการจำหน่ายทรัพย์สิน สวัสดิการช่วยเหลือสาธารณะ เป็นต้น รายได้ดังกล่าวที่ได้รับจะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เว้นแต่จะมีกฎหมายยกเว้นให้

เกณฑ์การรับรู้เงินได้ ตามประกาศ 538 กฎหมายภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา รายได้ที่ต้องเสียภาษี สามารถคำนวณได้ 4 วิธี ได้แก่

(1) วิธีเกณฑ์เงินสด (Cash method) ผู้มีเงินได้จะต้องรายงานเงินได้ที่ได้รับและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายออกไปเป็นตัวเลขในปีภาษีที่มีเงินได้และค่าใช้จ่ายดังกล่าว

(2) วิธีเกณฑ์คงค้าง (Accrual method) ผู้มีเงินได้จะต้องนำรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะยังไม่ได้รับชำระในปีภาษีมารวมคำนวณเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายในปีภาษีนั้น

(3) วิธีการพิเศษ (Special methods) เป็นวิธีที่ใช้สำหรับรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายบางรายการ เช่น วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน

(4) วิธีไฮบริด (Hybrid method) เป็นวิธีการที่รวมตั้งแต่สองวิธีขึ้นไป ตามวิธีที่ (1) (2) หรือ (3)

อย่างไรก็ตามบุคคลธรรมดาส่วนใหญ่จะรับรู้รายได้ตามวิธีเกณฑ์เงินสด หากเงินได้ที่ได้รับเป็นทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน จะต้องตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นเงิน โดยให้ถือราคาตลาดของทรัพย์สินดังกล่าวในวันที่ได้มา⁸¹

การขายและการจำหน่ายสินทรัพย์อื่น ตามประกาศ 544 กฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา จัดประเภทให้สกุลเงินเสมือนเป็น “ทรัพย์สิน” (Property) และให้ใช้หลักการจัดเก็บภาษีเช่นเดียวกันกับทรัพย์สินทั่วไปสำหรับธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินเสมือน

โดยกำหนดให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินเสมือน ได้แก่

(1) การได้รับสกุลเงินเสมือนโดยไม่มีค่าตอบแทน เช่น การได้รับเงินดิจิทัลจากกิจกรรมทางการตลาด (Airdrops หรือ Hardfork)

(2) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ

⁸⁰ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 525 (2021), Taxable and Nontaxable Income, Accounting Periods and Methods: Methods you can use: Cash Method: Income [Online], 10 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p525>

⁸¹ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 538 (01/2019), Accounting Periods and Methods: Methods you can use: Cash Method: Income [Online], 10 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p538>

- (3) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลเงินทั่วไป (Fiat currency)
- (4) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง

กรณีที่มีเงินได้จากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัลดังกล่าวข้างต้น ผู้เสียภาษีจะต้องรายงานว่ามีเงินได้จากการทำธุรกรรมดังกล่าวในแบบฟอร์ม 1040 กรณีมีการถือสกุลเงินเสมือนซึ่งเป็นสินทรัพย์ประเภททุน (Capital asset) หากมีส่วนเกินทุนหรือส่วนขาดทุนจากการจำหน่ายสกุลเงินเสมือน จะต้องรายงานในแบบฟอร์ม 8494 สำหรับกรณีได้รับสกุลเงินเสมือนเป็นค่าตอบแทนจากการขายสินค้าการให้บริการหรือจากการจำหน่ายสกุลเงินเสมือนเพื่อเก็งกำไรหรือจากการประกอบธุรกิจ (trade or business) จะต้องรายงานเงินได้ประเภทเงินได้ตามปกติทั่วไป (Ordinary income) ในแบบฟอร์ม 1040⁸²

ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา ประกาศ 544 กำหนดให้การจำหน่ายทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน กล่าวคือ ทรัพย์สินที่มีมูลค่าแต่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และค่าความนิยมในทางธุรกิจ เป็นต้น กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนอาจเป็นเงินได้ประเภทส่วนเกินทุน (Capital gain) หรือเงินได้ตามปกติ (Ordinary income) ซึ่งขึ้นกับระยะเวลาถือครองทรัพย์สินก่อนที่จะมีการจำหน่ายออกไป⁸³ ดังนั้น สาระสำคัญของเงินได้แต่ละประเภทสรุปได้ดังนี้

- (1) ส่วนเกินทุน (Capital gain) คือ กำไรจากการขายทรัพย์สินที่ถือครองระยะยาว (ระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี)
- (2) เงินได้ตามปกติ (Ordinary income) คือ กำไรจากการขายทรัพย์สินที่ถือครองระยะสั้น (ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี) รวมถึงรายได้อื่น ๆ ที่ได้รับ เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง เงินปันผล ดอกเบี้ย เป็นต้น
- (3) เงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) คือ รายได้ที่ได้รับการประกอบอาชีพอิสระในทางการค้าหรือธุรกิจ ซึ่งไม่ใช่พนักงานหรือลูกจ้าง เช่น ฟรีแลนซ์ ผู้รับเหมาอิสระที่ประกอบการค้าหรือธุรกิจ เป็นต้น

อ้างอิงประกาศ Notice 2014-21 ประกอบกับสรุปประเด็นคำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสกุลเงินเสมือนในประเทศสหรัฐอเมริกา (Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions) กำหนดให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินเสมือน ที่ต้องเสียภาษี สรุปได้ดังนี้

- (1) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ เป็นการขายสกุลเงินเสมือนเพื่อจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการแทนเงินสด ตัวอย่าง ซื้อบิตคอยน์มา 1 ล้านบาท ต่อมามูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านบาท จึงนำบิตคอยน์ไปซื้อรถยนต์ Tesla มูลค่า 3 ล้านบาท เนื่องจากการนำทรัพย์สินที่ซื้อมาในราคา 1 ล้านบาทไปแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินที่มีมูลค่า 3 ล้านบาท ดังนั้น 2 ล้านบาทซึ่งเป็นส่วนต่างระหว่างต้นทุนของ

⁸² The Internal Revenue Service (IRS), Publication 544 Sales and Other Dispositions of Assets [Online], 10 January 2022. Available from: https://www.irs.gov/publications/p544#en_US_2020_publink100067613

⁸³ Ibid.

บิตคอยน์กับมูลค่าของรถยนต์ Tesla จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการขายเหรียญบิตคอยน์เพื่อแลกกับรถ Tesla ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองเกินกว่า 1 ปี และถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองไม่เกิน 1 ปี⁸⁴

(2) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลเงินทั่วไป (Fiat currency) เป็นการขายสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสด ตัวอย่าง ซื้อบิตคอยน์มา 1 ล้านบาท ต่อมามูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านบาท ได้ขายเหรียญเป็นเงินสด มีกำไร 2 ล้านบาท จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการขายเหรียญเป็นเงินสด ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองเกินกว่า 1 ปี และถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองไม่เกิน 1 ปี⁸⁵

(3) การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง เป็นการขายสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลเงินเสมือนประเภทอื่น ตัวอย่าง ซื้อบิตคอยน์มา 1 ล้านบาท ต่อมามูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านบาท จึงนำไปขายเพื่อแลกเป็นสกุลเงินเสมือนชนิดอื่นคือ POWR 3 ล้านบาท เนื่องจากเป็นการนำทรัพย์สินที่ซื้อมาในราคา 1 ล้านบาทไปแลกกับทรัพย์สินที่มีมูลค่า 3 ล้านบาท ดังนั้น 2 ล้านบาทซึ่งเป็นส่วนต่างระหว่างต้นทุนของบิตคอยน์กับมูลค่าของ POWR จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการขายเหรียญสกุลหนึ่งแลกกับอีกสกุลหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองเกินกว่า 1 ปี และถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองไม่เกิน 1 ปี⁸⁶

(4) การได้รับผลตอบแทนจากการถือสกุลเงินเสมือนเพื่อการลงทุน เป็นการถือสกุลเงินเสมือนและได้รับผลตอบแทนในรูปประโยชน์เพิ่มจากการถือเหรียญเพื่อลงทุน รวมถึงการได้รับสกุลเงินเสมือนโดยไม่มีค่าตอบแทน ตัวอย่าง ถือเหรียญบิตคอยน์ แล้วได้ผลตอบแทนเป็นเหรียญ XRP มูลค่า 1 ล้านบาท จะถือเป็นเงินได้เมื่อได้รับเหรียญ XRP ถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income)⁸⁷

(5) การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการขายสินค้าหรือให้บริการ เป็นการได้รับชำระราคาสินค้าและบริการในรูปสกุลเงินเสมือนแทนเงินสด เมื่อได้รับเหรียญจากการขายสินค้าหรือให้บริการจะถือว่าเงินได้ถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income)⁸⁸

(6) การได้รับเงินสกุลเสมือนจากการขุดเหรียญ (Mining) เป็นการได้รับสกุลเงินเสมือนจากการขุดเหรียญโดยใช้เครื่องขุด จะถือเป็นเงินได้เมื่อขุดเหรียญสำเร็จโดยถือเป็นเงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) และเมื่อมีกำไรจากการขายเหรียญออกไปเป็นเงินสด ขายเพื่อแลกเป็นสกุลเงินเสมือนชนิดอื่น และขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการ จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการแลกเปลี่ยนหรือขาย

⁸⁴ The Internal Revenue Service (IRS), Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions: Q14 [Online], 13 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions>

⁸⁵ Ibid. Q4.

⁸⁶ Ibid. Q19.

⁸⁷ Ibid. Q23.

⁸⁸ Ibid. Q9.

เหรียญออกไป ถือได้ว่าเป็นส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองเกินกว่า 1 ปี และถือเป็นเงินได้ตามปกติ (Ordinary income) เมื่อเหรียญที่นำไปแลกเปลี่ยนถือครองไม่เกิน 1 ปี⁸⁹

(7) การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการให้ เป็นการได้รับสกุลเงินเสมือนโดยเสนหา ไม่ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี⁹⁰

(8) ส่วนเกินทุนจากการบริจาคสกุลเงินเสมือนเพื่อการกุศลสาธารณะ เป็นกำไรจากการบริจาคสกุลเงินเสมือนแก่บุคคลอื่นเพื่อการกุศลสาธารณะ ไม่ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี⁹¹

(9) การโอนสกุลเงินดิจิทัลที่เจ้าของเป็นบุคคลเดียวกัน เป็นการการโอนสกุลเงินดิจิทัลระหว่างกระเป๋าสตางค์และการโอนระหว่างศูนย์ซื้อขายสกุลเงินเสมือนที่เจ้าของเป็นบุคคลเดียวกัน ไม่ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี⁹²

3.2.2 การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้สำหรับผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประมวลกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา มีหลักที่ต้องพิจารณา กล่าวคือ หลักแหล่งเงินได้ (เงินได้เกิดในประเทศสหรัฐอเมริกา) และ หลักถิ่นที่อยู่ (เงินได้เกิดนอกประเทศสหรัฐอเมริกา)

(1) หลักแหล่งเงินได้ (Source Based Taxation) โดยหลักจะพิจารณาที่แหล่งเงินได้เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะผู้เสียภาษีนั้นจะเป็นคนชนชาติใด กล่าวคือ ผู้ใดมีแหล่งเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องเสียภาษีให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น นาย A เป็นคนไทย ได้รับเงินปันผลจากการลงทุนในประเทศสหรัฐอเมริกา ถือว่านาย A มีแหล่งเงินได้ในประเทศและต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา⁹³

(2) หลักถิ่นที่อยู่ (Residence Based Taxation) โดยหลักจะพิจารณาที่ผู้เสียภาษีเป็นสำคัญ กล่าวคือ พลเมืองสหรัฐอเมริกา (US citizen) หรือ ผู้มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา (US residence) ไม่ว่าจะผู้มีเงินได้นั้นจะเป็นผู้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่ กล่าวคือ US citizen หรือ US residence เมื่อมีแหล่งเงินได้จากทั่วโลก (Worldwide Income) จะต้องเสียภาษีให้กับประเทศสหรัฐอเมริกาเสมอ เช่น นาย A เป็นพลเมืองสหรัฐอเมริกา (US citizen) อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สินในประเทศ

⁸⁹ The Internal Revenue Service (IRS), Notice 2014-21: SECTION 4. FREQUENTLY ASKED QUESTIONS [Online], 19 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>

⁹⁰ The Internal Revenue Service (IRS), Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions: Q31 [Online], 13 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions>

⁹¹ Ibid. Q34.

⁹² Ibid. Q38.

⁹³ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 519 (2020), U.S. Tax Guide for Aliens [Online], 20 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p519>

ไทย ถือเป็นแหล่งเงินได้ในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม นาย A เป็น US citizen เมื่อมีรายได้จากประเทศไทย ยังคงมีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามหลักถิ่นที่อยู่ซึ่งจัดเก็บภาษีจากเงินได้ทั่วโลก เว้นแต่จะได้รับยกเว้นภาษีตามอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา⁹⁴

ตามประมวลกฎหมายอากรของสหรัฐอเมริกา ประกาศ 544 การขายและการจำหน่ายทรัพย์สินอื่น ในเรื่องของการพิจารณาหลักแหล่งเงินได้ในต่างประเทศ วางหลักว่า พลเมืองสหรัฐอเมริกา (U.S. citizen) ผู้มีเงินได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ มีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา เว้นแต่เงินได้ที่ได้รับเป็นเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ไม่ว่าจะผู้มีเงินได้นั้นจะเป็นผู้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่และไม่ว่าจะได้รับแบบฟอร์ม 1099 จากผู้ชำระเงินในต่างประเทศหรือไม่ หลักดังกล่าวเป็นหลักที่มุ่งพิจารณาผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นสำคัญว่าหากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็น US citizen ไม่ว่าจะเงินได้จากแหล่งใดต้องเสียภาษีให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา⁹⁵

ดังนั้น การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี มุ่งพิจารณาผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นสำคัญ หากเป็น US residence หรือ US citizen ไม่ว่าจะเงินได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินในประเทศหรือนอกประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาเสมอ

ในกรณีคนต่างชาตินิถุอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ คนต่างชาตินิถุถิ่น (Resident aliens) และคนต่างชาตินิถุที่ไม่ได้ถือกรีนการ์ด (Nonresident aliens) ตามประกาศ 519 กำหนดให้ Resident aliens จะต้องเสียภาษีเหมือนกับ US citizens กล่าวคือ เสียภาษีจากเงินได้ทั่วโลก (Worldwide income) ไม่ว่าจะจำหน่ายทรัพย์สินในประเทศหรือนอกประเทศสหรัฐอเมริกาจะต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาเสมอ ในขณะที่ Nonresident aliens จะเสียภาษีเงินได้เฉพาะจากแหล่งเงินได้ในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น⁹⁶

3.2.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี

ฐานภาษี คือ รายได้ทั้งหมดที่ได้รับ ได้แก่ เงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน⁹⁷ อย่างไรก็ตามหากมีเงินได้ในรูปทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงินแต่ไม่ได้รับเป็นตัวเงิน ตามประกาศ 538 กำหนดให้ในการคำนวณภาษีจะต้องตีราคา

⁹⁴ The Internal Revenue Service (IRS), Taxation of U.S. Residents [Online], 20 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/taxation-of-us-residents>

⁹⁵ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 544 Sales and Other Dispositions of Assets [Online], 10 January 2022. Available from: https://www.irs.gov/publications/p544#en_US_2020_publink100067613

⁹⁶ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 519 - Introductory Material [Online], 10 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p519>

⁹⁷ Internal Revenue code § Code § 61(a)(3) - Gross income defined

ทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับให้เป็นเงิน โดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มาตามราคาตลาดยุติธรรม (Fair market value: FMV)⁹⁸

ภาษีเงินได้ (Federal income tax) เป็นภาษีที่บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลต้องจ่ายให้กับรัฐบาลกลาง โดยฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ เงินได้สุทธิ ตามประมวลกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้คำนวณฐานภาษีโดยนำรายได้ทั้งหมดที่ได้รับหักด้วยค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด (Adjusted gross income defined) ตัวอย่างค่าใช้จ่ายที่สามารถนำหักออกจากรายได้ เช่น ผลขาดทุนจากการขายหรือแลกเปลี่ยนทรัพย์สิน⁹⁹

ภาษีการจ้างงานตนเอง (Self-employment tax) เป็นภาษีที่จ่ายให้กับประกันสังคม (social security) และประกันสุขภาพผู้สูงอายุ (Medicare) โดยฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ เงินได้สุทธิ ตามประมวลกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้คำนวณฐานภาษีโดยนำรายได้ทั้งหมดที่ได้รับจากการประกอบอาชีพอิสระในทางการค้าหรือธุรกิจซึ่งมีใช้พนักงานบริษัทหรือลูกจ้างนำมาหักด้วยค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

จากข้อ 3.1.1 ประเภทของเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ตามประมวลรัษฎากรพิจารณาวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการคำนวณต้นทุน ได้ดังนี้

(1) เงินได้ประเภทส่วนเกินทุน (Capital gain) คือกำไรที่เกิดขึ้นจากการขายสินทรัพย์ที่ถือครองระยะยาวเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการแลกเปลี่ยนหรือขายเหรียญเป็นเงินสด ได้แก่ กำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ หรือกำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลเงินทั่วไป (Fiat currency) หรือกำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอากรของสหรัฐอเมริกา กำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนไว้ 2 วิธีดังนี้

วิธีแรก วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) เป็นวิธีที่ไม่ระบุหน่วยของสกุลเงินเสมือนที่จะขายออกไป โดยสินทรัพย์ที่ซื้อมาก่อนจะถูกขายออกไปก่อนและหากมีการขายสินทรัพย์ต่อไปอีกจะเป็นการขายสินทรัพย์ที่ซื้อมาในลำดับถัดจากสินทรัพย์ที่ถูกขายออกไปก่อน¹⁰⁰

⁹⁸ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 538 (01/2019), Accounting Periods and Methods: Methods you can use: Cash Method: Income [Online], 10 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p538>

⁹⁹ Internal Revenue code § 62 - Adjusted gross income defined

¹⁰⁰ The Internal Revenue Service (IRS), Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions: Q47 [Online], 13 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions>

ตัวอย่างการคำนวณ วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO)

วันที่	ธุรกรรม	กำไร/ขาดทุน
1 มกราคม 2565	ซื้อ 1 ETH 3,000 บาท	-
2 มกราคม 2566	ซื้อ 1 ETH 6,000 บาท	-
3 มกราคม 2567	ขาย 1 ETH 10,000 บาท	7,000 บาท (10,000 – 3,000)

วันที่ 3 มกราคม 2567 นาย A ขาย ETH ไป 1 เหรียญราคา 10,000 บาท จะคำนวณต้นทุนที่ซื้อ มาก่อนในวันที่ 1 มกราคม 2565 ราคา 3,000 บาท ทำให้มีกำไรจากการขาย 7,000 บาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้ขาย ETH ออกไปเป็นเงินสดในวันที่ 3 มกราคม 2567 กำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นส่วนเกินทุนจากการขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีไว้เพื่อการลงทุนเกินกว่า 1 ปี ถือเป็นเงินได้จากส่วนเกินทุน (Capital gain)

วิธีที่สอง วิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification) เป็นวิธีที่ระบุได้อย่างชัดเจนว่าหน่วย ของคริปโทเคอร์เรนซีที่ขายออกไปแต่ละครั้งเป็นหน่วยใด ได้แก่ ระบุชนิดของสกุลเงินเสมือน วัน เวลา ราคา ตลาดในวันที่ได้หน่วยของสกุลเงินเสมือน มาหรือขายออกไปเป็นต้น เช่น วิธีตัดต้นทุนแพงที่สุดออกก่อน (Highest In, First Out : HIFO) หมายถึง สินทรัพย์ที่ซื้อมามีต้นทุนแพงที่สุดจะถูกขายออกไปก่อนและหาก มีการขายสินทรัพย์ต่อไปอีกจะเป็นการขายสินทรัพย์ที่มีต้นทุนแพงในลำดับถัดมา¹⁰¹

ตัวอย่างการคำนวณ วิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification)

วันที่	ธุรกรรม	กำไร/ขาดทุน
1 มกราคม 2565	ซื้อ 1 ETH 3,000 บาท	-
2 มกราคม 2566	ซื้อ 1 ETH 6,000 บาท	-
3 มกราคม 2567	ขาย 1 ETH 10,000 บาท	4,000 บาท (10,000 – 6,000)

วันที่ 3 มกราคม 2567 นาย A ขาย ETH ไป 1 เหรียญราคา 10,000 บาท จะคำนวณต้นทุนที่แพง ที่สุดออกไปก่อน คือต้นทุนของวันที่ 2 มกราคม 2566 ราคา 6,000 บาท ทำให้มีกำไรจากการขาย 4,000 บาท ถือได้ว่านาย A มีเงินได้พึงประเมินเกิดขึ้นเมื่อได้ขาย ETH ออกไปเป็นเงินสดในวันที่ 3 มกราคม 2567 กำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นส่วนเกินทุนจากการขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่ถือครองระยะยาว (เกินกว่า 1 ปี) ถือเป็นเงินได้จากส่วนเกินทุน (Capital gain)

¹⁰¹ Cryptocurrency Tax Attorneys and Blockchain CPA's, Cost Basis Methods [Online], 16 January 2022. Available from: <https://taxbit.com/cryptocurrency-tax-guide>

อัตราภาษีสำหรับส่วนเกินทุนจากการขายทรัพย์สินที่ถือครองระยะยาวจะต่ำกว่าระยะสั้น เนื่องจากภาครัฐต้องการส่งเสริมการลงทุนระยะยาว มีรายละเอียดดังนี้¹⁰²

เงินได้สุทธิ				อัตราภาษี (ร้อยละ)
คนโสด	หัวหน้าครอบครัว	สมรส (ยื่นภาษีร่วมกัน)	สมรส (แยกยื่นภาษี)	
\$0 – \$40,400	\$0 – \$54,100	\$0 – \$80,800	\$0 – \$40,400	0
\$40,401 – \$445,850	\$54,101 – \$473,750	\$80,801 – \$501,600	\$40,401 – \$250,800	15
\$445,850 ขึ้นไป	\$473,750 ขึ้นไป	\$501,600 ขึ้นไป	\$250,800 ขึ้นไป	20

อย่างไรก็ตามหากเป็นส่วนเกินทุนจากการขายทรัพย์สินที่ถือครองระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) จะถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income)¹⁰³ ซึ่งมีอัตราภาษีที่สูงกว่าระยะยาว อัตราภาษีสูงสุดคืออัตราร้อยละ 37 โดยจะมีอัตราภาษีเท่ากับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีรายละเอียดดังนี้¹⁰⁴

เงินได้สุทธิ				อัตราภาษี (ร้อยละ)
คนโสด	หัวหน้าครอบครัว	สมรส (ยื่นภาษีร่วมกัน)	สมรส (แยกยื่นภาษี)	
\$0 – \$9,950	\$0 – \$14,200	\$0 – \$19,900	\$0 – \$9,950	10
\$9,951 – \$40,525	\$14,201 – \$54,200	\$19,901 – \$81,050	\$9,951 – \$40,525	12
\$40,526 – \$86,375	\$54,201 – \$86,350	\$81,051 – \$172,750	\$40,526 – \$86,375	22
\$86,376 – \$164,925	\$86,351 – \$164,900	\$172,751 – \$329,850	\$86,376 – \$164,925	24
\$164,926 – \$209,425	\$164,901 – \$209,400	\$329,851 – \$418,850	\$164,926 – \$209,425	32
\$209,426 – \$523,600	\$209,401 – \$523,600	\$418,851 – \$628,300	\$209,426 – \$314,150	35
\$523,601 ขึ้นไป	\$523,601 ขึ้นไป	\$628,301 ขึ้นไป	\$314,150 ขึ้นไป	37

(2) เงินได้ตามปกติ (Ordinary income) ได้แก่ กำไรที่เกิดขึ้นจากการขายสกุลเงินเสมือนที่ถือครองระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการแลกเปลี่ยนหรือขายเหรียญเป็นเงินสด ได้แก่ กำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ หรือกำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลเงินทั่วไป (Fiat currency) หรือกำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา กำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนไว้ 2 วิธี คือ วิธีเข้า

¹⁰² Rev. Proc. 2020-45. The Rise of Digital Money. CFR 601.602: Tax forms and instructions, Maximum Capital Gains Rate, Page 8. 2020.

¹⁰³ The Internal Revenue Service (IRS), Topic No. 409 Capital Gains and Losses [Online], 14 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/taxtopics/tc409>

¹⁰⁴ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 505 Tax Withholding and Estimated [Online]. 2021. Available from: <https://www.irs.gov/forms-pubs/about-publication-505> [1021, October 10]

ก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) และวิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification) สามารถศึกษาตัวอย่างตามที่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อ 3.2.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี

ในส่วนของการถือสกุลเงินเสมือนเพื่อการลงทุนและได้รับผลตอบแทนจากการวางสินทรัพย์ค้ำประกัน (Staking) การได้รับเงินดิจิทัลจากกิจกรรมทางการตลาด (Airdrops) จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการได้รับเหรียญจากกิจกรรมดังกล่าวและมีการบันทึกธุรกรรมใน Distributed Ledger¹⁰⁵ หรือการได้รับสกุลเงินเสมือนจากการขายสินค้าหรือให้บริการ จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการได้รับเหรียญแลกเปลี่ยนกับการให้บริการ¹⁰⁶

อย่างไรก็ตาม เหรียญที่ได้รับเป็นทรัพย์สิน ประมวลกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ต้องตีราคาเงินได้ดังกล่าวให้เป็นไปตามราคาตลาดยุติธรรม (Fair market value: FMV)¹⁰⁷ โดยแปลงสกุลเงินดิจิทัลที่ได้รับมาเป็นสกุลเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันและเวลาที่ได้รับเหรียญดังกล่าว¹⁰⁸

ตัวอย่าง นาย A ถือ BTC 50 เหรียญ วันที่ 1 มกราคม 2565 เทคโนโลยี Distribution Ledger ของ BTC จัดกิจกรรมทางการตลาดโดยสร้างเหรียญใหม่คือ BTCC แต่เหรียญดังกล่าวไม่ได้ถูกโอนไปที่บัญชีของนาย A ดังนั้น จึงไม่ถือว่านาย A มีเงินได้จากกิจกรรมทางการตลาด (Airdrops) อย่างไรก็ตาม หาก BTCC 25 เหรียญ มีมูลค่าตามราคาตลาด 50 ล้านบาท ถูกโอนไปที่บัญชีของนาย A และมีการบันทึกธุรกรรมบน Distributed Ledger ดังนั้น เมื่อนาย A ได้รับเหรียญจากกิจกรรมดังกล่าว และมีการบันทึกธุรกรรมใน Distributed Ledger ถือได้ว่า นาย A มีเงินได้จากกิจกรรมทางการตลาด (Airdrops) จำนวน 50 ล้านบาท เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565¹⁰⁹

(3) รายได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) ได้แก่ การได้รับเงินสกุลเสมือนจากการขุดเหรียญ (Mining) ที่ทำเป็นธุรกิจ เป็นต้น จะถือเป็นเงินได้เมื่อได้รับเหรียญจากการขุดสำเร็จ เนื่องจากเหรียญที่ได้รับเป็นทรัพย์สิน ประมวลกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ต้องคำนวณเงินได้ดังกล่าวให้เป็นไปตามราคาตลาดยุติธรรม (Fair market value: FMV) โดยแปลงสกุลเงินดิจิทัลที่ได้รับมาเป็นสกุลเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ในวันและเวลาที่ได้รับเหรียญดังกล่าว ถือเป็นเงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) และต้องเสียภาษีการจ้างงานตนเอง (Self-employment tax)

¹⁰⁵ The Internal Revenue Service (IRS), Frequently Asked Questions on Virtual Currency Transactions: Q24 [Online], 13 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions>

¹⁰⁶ Ibid. Q9.

¹⁰⁷ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 538 (01/2019), Accounting Periods and Methods [Online], 12 January 2022. Available from: <https://www.irs.gov/publications/p538>

¹⁰⁸ Ibid. Q25.

¹⁰⁹ Revenue Ruling 2019-24, 26 CFR 1.61-1: Gross income.

มีอัตราภาษีร้อยละ 15.3 ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เป็นภาษีสำหรับเงินประกันสังคม (Social security) อัตราภาษีร้อยละ 12.4 และภาษีสำหรับเงินประกันสุขภาพผู้สูงอายุ (Medicare) อัตราภาษีร้อยละ 2.9

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกำไรจากการจำหน่ายเหรียญที่ขุดได้ให้กับบุคคลอื่น จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการขายเหรียญออกไป เมื่อมีกำไรจากการจำหน่ายเหรียญที่ขุดได้เกินกว่า 1 ปี จะถือเป็นเงินได้ประเภทส่วนเกินทุน (Capital gain) ในขณะที่มีกำไรจากการจำหน่ายเหรียญที่ขุดได้ไม่เกิน 1 ปี จะถือเป็นเงินได้ประเภทรายได้ปกติ (Ordinary income)¹¹⁰

ในเรื่องของการหักภาษี ณ ที่จ่าย หากค่าบริการที่ได้รับในรูปคริปโทเคอร์เรนซีอยู่ในเกณฑ์ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย ผู้ชำระค่าบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซีมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายเพื่อนำส่งกรมสรรพากรเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ¹¹¹

3.3 เปรียบเทียบมาตรการการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

จากเนื้อหาในบทที่ 3 ทำให้ทราบถึงประเภทของเงินได้พึงประเมินและเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี การพิจารณาแหล่งเงินได้รวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ตามประมวลรัษฎากรไทยและกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบในหัวข้อต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยต่อไปในบทที่ 4 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.3.1 ประเภทของเงินได้พึงประเมิน

เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี	ประเทศไทย			ประเทศสหรัฐอเมริกา		
	40 (4) (ข)	40 (4) (ฉ)	40 (8)	ส่วนเกินทุน	รายได้ปกติ	รายได้จากการจ้างงานตนเอง
1. กำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ		/		/	/	
2. กำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินตราที่นำมาใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย		/		/	/	
3. กำไรจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง		/		/	/	
4. การได้รับผลตอบแทนจากการถือสกุลเงินเสมือนเพื่อการลงทุน	/				/	

¹¹⁰ JUSTIN WOODWARD, IRS Guidance on Cryptocurrency Mining Taxes [Online], 10 January 2022. Available from: <https://taxbit.com/blog/2019-10-21-irs-guidance-on-cryptocurrency-mining-taxes>

¹¹¹ Internal Revenue Code §3406, Backup Withholding

เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี	ประเทศไทย			ประเทศสหรัฐอเมริกา		
	40 (4) (ข)	40 (4) (ฉ)	40 (8)	ส่วนเกินทุน	รายได้ปกติ	รายได้จากการจ้างงานตนเอง
5. การได้รับสกุลเงินเสมือนแทนเงินจริง			/		/	
6. การได้รับเงินสกุลเสมือนจากการขุดเหรียญ			/			/
7. การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการให้			/	ไม่ถือเป็นเงินได้		
8. กำไรจากการบริจาคสกุลเงินเสมือนเพื่อการกุศลสาธารณะ			/			
9. การโอนสกุลเงินดิจิทัลที่เจ้าของเป็นบุคคลเดียวกัน			/			

เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถพิจารณาตามประเภทของเงินได้พึงประเมินได้ดังนี้

ตามประมวลรัษฎากรไทย กำหนดให้เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัลและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลเฉพาะซึ่งมีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) เนื่องจากเป็นเงินได้จากการลงทุนในสินทรัพย์ซึ่งจะมีเงินได้ที่ออกงอกออกมาในรูปของดอกผลหรือกำไรที่ได้จากการลงทุน ทำให้เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีจากธุรกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เข้าลักษณะดังกล่าวจะถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8)

ตามกฎหมายหมายกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้กำไรหรือส่วนเกินทุนจากการขายหรือแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนในการทำธุรกรรมใด ๆ จะถือเป็นเงินได้จากส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อมีการถือครองสกุลเงินเสมือนเกินกว่า 1 ปี แต่หากถือครองน้อยกว่า 1 ปีจะถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) ในส่วนของเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีจากธุรกรรมอื่น ๆ จะถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) แต่ไม่รวมถึง การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการให้ กำไรจากการบริจาคสกุลเงินเสมือนเพื่อการกุศลสาธารณะและการโอนสกุลเงินดิจิทัลที่เจ้าของเป็นบุคคลเดียวกัน กรณีดังกล่าวจะไม่ถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี

จากการเปรียบเทียบพบว่า การพิจารณาประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีระหว่างกฎหมายของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเหมือนกันคือ มีการกำหนดให้กำไรจากการขายหรือจำหน่ายคริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินได้ประเภทส่วนเกินทุน (Capital gain) สำหรับของประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องถือเหรียญเกินกว่า 1 ปี ในส่วนของเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีจากการทำธุรกรรมอื่น ๆ กฎหมายไทยจะกำหนดให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดให้เป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) อย่างไรก็ตาม การกำหนดประเภทเงินได้รวมถึงการรับรู้เงินได้จากการขุดเหรียญอาจมีความต่างกันคือ ประเทศไทย เมื่อขุดเหรียญสำเร็จจะถือว่าเงินได้ทันทีหรือจะถือเป็นเงินได้เมื่อได้จำหน่ายเหรียญออกไป ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจะถือเป็นเงินได้เมื่อขุดเหรียญสำเร็จโดยถือเป็นรายได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) และภายหลังเมื่อจำหน่ายเหรียญที่ขุดออกไปแล้วมีกำไร จะถือเป็นเงินได้ประเภทส่วนเกินทุน (Capital gain) เมื่อถือเหรียญเกิน 1 ปี หรือเงินได้

ปกติ (Ordinary income) เมื่อถือเหรียญไม่ถึง 1 ปี นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกายังได้กำหนดเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีบางประเภทเป็นเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ได้แก่ การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการให้กำไรจากการบริจาคสกุลเงินเสมือนเพื่อการกุศลสาธารณะ และการโอนสกุลเงินดิจิทัลที่เจ้าของเป็นบุคคลเดียวกัน เป็นต้น

3.3.2 การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้

ตามประมวลรัษฎากรไทย สามารถพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ เป็น 2 หลัก กล่าวคือ หลักแหล่งเงินได้ ตามมาตรา 41 วรรคหนึ่ง และหลักแหล่งเงินที่อยู่ ตามมาตรา 41 วรรคสองและวรรคสาม ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ข้อ 3.2.1 โดยหลักจะพิจารณาการตั้งอยู่ของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้เป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม คริปโทเคอร์เรนซีเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนเช่นเดียวกับหุ้น ดังนั้น การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้อาจพิจารณาการจดทะเบียนของหลักทรัพย์และจากธุรกรรมการขายเป็นเกณฑ์

ตามกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ เป็น 2 หลัก กล่าวคือ หลักแหล่งเงินได้ และหลักถิ่นที่อยู่ ตามประกาศ 544 ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ข้อ 3.2.2 โดยหลักจะมุ่งพิจารณาความเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ที่ได้ขายทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ (Residence of seller)

จากการเปรียบเทียบพบว่า การพิจารณาหลักแหล่งเงินได้ในการจัดเก็บภาษีระหว่างกฎหมายของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา มีการพิจารณาถึงทั้งหลักแหล่งเงินได้และหลักถิ่นที่อยู่ มีความต่างกันตรงที่ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เงินได้จากการขายทรัพย์สินจะพิจารณาที่ผู้มีถิ่นที่อยู่ที่ยขายทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ (Residence of seller) กล่าวคือ หากผู้มีถิ่นที่อยู่สหรัฐอเมริกาที่มีเงินได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินในหรือนอกประเทศสหรัฐอเมริกา จะต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศไทย กรณีผู้มีถิ่นที่อยู่มีเงินได้ในต่างประเทศ จะต้องมีการนำเงินได้นั้นกลับเข้ามาในประเทศไทยด้วย และการพิจารณาว่าทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างอยู่ที่ใดก็ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติ

3.3.3 วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี

ตามประมวลรัษฎากร คริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินได้พึงประเมินประเภททรัพย์สิน ในการคำนวณมูลค่าจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มา ตามมาตรา 9 ทวิ

ส่วนแบ่งกำไรจากการถือโทเคนดิจิทัล และกำไรจากการจำหน่ายโทเคนดิจิทัลหรือคริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) เช่นเดียวกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหุ้น ซึ่งจะมีเงินได้ในรูปของดอกผลและกำไรจากการขายหลักทรัพย์ ดังนั้น การคำนวณต้นทุนจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี อาจพิจารณาได้จากการคำนวณต้นทุนการขายหลักทรัพย์ ได้แก่ วิธีต้นทุนที่แท้จริง วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) และวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย

ตามกฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา คริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินได้ประเภททรัพย์สิน ในการคำนวณมูลค่าจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินหรือ ประโยชน์ดังกล่าวในวันที่ได้มา ตามประกาศ 538 และในส่วนของ Notice 2014-21 ได้กำหนดวิธีคำนวณ ต้นทุนการขาย คริปโทเคอร์เรนซี ไว้ 2 วิธี ได้แก่ วิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification) และวิธีเข้า ก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) นอกจากนี้ยังกำหนดให้ส่วนเกินทุนและส่วนขาดทุนสามารถ นำมาหักกลบกันได้เพื่อให้ฐานภาษีน้อยลง และหากมีส่วนขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายคริปโทเคอร์เรนซี จะไม่ถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี

จากการเปรียบเทียบพบว่า การพิจารณาวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนของทรัพย์สิน เพื่อจัดเก็บภาษีของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา มีวิธีการที่เหมือนกันคือ วิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) และมีวิธีการที่แตกต่างกันคือ ประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำวิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification) หรือวิธี ตัดต้นทุนแพงที่สุดออกไปก่อน (Highest In, First Out : HIFO) มาใช้ในการคำนวณต้นทุน ซึ่งวิธี HIFO ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษี กล่าวคือ เมื่อตัดต้นทุนสูงจะทำให้มีส่วนเกินทุนน้อยลงและเสียภาษีต่ำ ในขณะที่ประเทศไทยมีการนำวิธีต้นทุนที่แท้จริงและวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยมาใช้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้ออกแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน (Guideline) ในการคำนวณ ต้นทุนจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน จึงต้องนำการคำนวณต้นทุนจากการขายหลักทรัพย์มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

สำหรับการหักกลบนั้น เมื่อเทียบกับเรื่องของหุ้น อาจพิจารณาได้ว่าในประเทศไทยต้องคำนวณ กำไร/ขาดทุนจากการโอนเป็นรายธุรกรรม โดยไม่อาจหักกลบกันได้ ซึ่งแตกต่างจากในประเทศสหรัฐอเมริกา

ดังนั้น การเปรียบเทียบข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของการกำหนด ประเภทของเงินได้พึงประเมินจากคริปโทเคอร์เรนซี การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ และวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้เขียน จะวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย เพื่อเพิ่มความชัดเจนยิ่งขึ้นในอนาคตสำหรับผู้มีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีและต้องเสียภาษีในประเทศไทย

บทที่ 4

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการของสินทรัพย์ดิจิทัล และมาตรการกำกับดูแลสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย มาตรการการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ในบทที่ 2 และบทที่ 3 ตามลำดับ ในบทนี้ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาการกำหนดประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี (4.1) ปัญหาการพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี (4.2) และปัญหาการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี (4.3) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทย

4.1 ปัญหาการกำหนดประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีอากรประเมินตนเอง (Self-assessment) กล่าวคือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะเป็นผู้ประเมินตนเองว่ามีรายได้จากแหล่งใดและจำนวนเท่าใด แล้วยื่นแบบแสดงรายการตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ตามประมวลรัษฎากร ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการคำนวณภาษีเงินได้ไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ ความหมายของเงินได้พึงประเมิน ประเภทเงินได้พึงประเมิน รวมถึงการหักค่าใช้จ่ายซึ่งจะแตกต่างกันตามแต่ละประเภทของเงินได้ ดังนั้น แนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีความชัดเจนต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยเฉพาะเรื่องใหม่สำหรับเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสามารถยื่นชำระภาษีได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ตามประมวลรัษฎากรของประเทศไทย เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี กำหนดให้เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ซ) และ (ณ) ตามลำดับ ดังนั้น ผลของประมวลรัษฎากร เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีกรณีอื่น ๆ เช่น เงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) และ เงินได้จากการได้รับค่าจ้าง ค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี เป็นต้น จึงถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร

จากการศึกษาพบว่าเงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) มีประเด็นปัญหาอยู่ว่าวันที่ขุดเหรียญสำเร็จจะถือเป็นเงินได้หรือไม่และเมื่อมีกำไรจากการขายเหรียญที่ขุดสำเร็จเป็นเงินจะถือเป็นเงินได้ประเภทใด เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2565 กรมสรรพากร กล่าวชี้แจงเรื่อง “Cryptocurrency เสียภาษีอย่างไร” สำหรับกลุ่มคนทำเหมืองหรือขุดบิทคอยน์ มีใจความสำคัญว่า ตามประมวลรัษฎากร กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิด

สินค้าสำเร็จรูปขึ้นมาอย่างไม่ถูกนับว่าเป็นเงินได้¹¹² กล่าวคือ การผลิตสินค้าสำเร็จรูปขึ้นมาหากยังไม่ได้ขายออกไปจะยังไม่ถือเป็นเงินได้เพราะยังไม่ได้รับเงินสด เช่น ผลิตเสื้อได้ 1 ตัว จะยังไม่ถือเป็นเงินได้จนกว่าจะได้ออกไปและได้รับเงินสดกลับมา จึงจะถือว่าเงินได้เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา เงินได้จากการขุดเหรียญ จะถือว่ามีเหตุการณ์ที่ต้องเสียภาษี (Taxable event) อยู่ 2 เหตุการณ์ กล่าวคือ เหตุการณ์ที่หนึ่ง เมื่อขุดเหรียญได้ กล่าวคือ การขุดเหรียญเป็นการทำงานโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลการทำงาน (prove of work concept) และเมื่อขุดเหรียญได้จะถือว่ามีเงินได้เกิดขึ้นจากการทำงานโดยจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงานในรูปของเหรียญ¹¹³ มีลักษณะคล้ายกับการประกอบธุรกิจ เหรียญที่ได้รับจากการทำงานโดยผ่านเครื่องขุดเหรียญ จะถือเป็นเงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสามารถนำมาหักออกจากรายได้ดังกล่าว และ

เหตุการณ์ที่ 2 เมื่อมีการขายเหรียญที่ขุดได้ออกไปแล้วมีกำไรจะถือเป็นเงินได้จากส่วนเกินทุน (Capital gain) หากเหรียญที่ขายออกไปถือไว้เกิน 1 ปี หรือถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) หากเหรียญที่ขายออกไปถือไว้ไม่เกิน 1 ปี โดยมูลค่าจากการขุดเหรียญสำเร็จครั้งแรกจะถือเป็นต้นทุนสำหรับคำนวณส่วนเกินทุนหรือส่วนขาดทุนเมื่อมีการขายเหรียญที่ขุดได้ออกไปเป็นเงินสด¹¹⁴

ตัวอย่างที่ 1 กรณีมีกำไรจากการขายเหรียญ วันที่ 19 มกราคม 2565 นาย A ได้รับเหรียญจากการขุด มูลค่า 1,000,000 บาท มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขุด 300,000 บาท จะถือว่านาย A มีเงินได้ในวันที่ 19 มกราคม 2565 จำนวน 700,000 บาท (1,000,000 บาท – 300,000 บาท) ถือเป็นเงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) ต่อมาในวันที่ 20 มกราคม 2566 ราคาเหรียญเพิ่มขึ้นเป็น 2,000,000 บาท และนาย A ได้ขายเหรียญดังกล่าวเป็นเงินสด ทำให้นาย A มีกำไรจากการขายเหรียญจำนวน 1,300,000 บาท (2,000,000 บาท – 700,000 บาท) เป็นเงินได้ส่วนเกินทุน (Capital gain)¹¹⁵

เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศไทย หากถือว่าเงินได้จากการขุดเหรียญ (Mining) จะยังไม่ถือเป็นเงินได้ในวันที่ขุดเหรียญได้ แต่จะถือเป็นเงินได้เมื่อมีการจำหน่ายเหรียญดังกล่าวออกไป กรณีตามตัวอย่างข้างต้น สามารถคำนวณเงินได้ที่ต้องเสียภาษี โดยในวันที่ 20 มกราคม 2566 นาย A ได้ขายเหรียญดังกล่าวเป็นเงินสดตามมูลค่าราตลาดเป็นเงิน 2,000,000 บาท มีต้นทุนจากการขุดเหรียญ 300,000 บาท ทำให้นาย A มีกำไรจากการขายเหรียญ จำนวน 1,700,000 บาท

ตัวอย่างที่ 2 กรณีมีผลขาดทุนจากการขายเหรียญ วันที่ 19 มกราคม 2565 นาย A ได้รับเหรียญจากการขุด มูลค่า 1,000,000 บาท มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขุด 300,000 บาท จะถือว่านาย A มีเงินได้

¹¹² เศรษฐกิจ-ยานยนต์, Cryptocurrency เสียภาษีอย่างไร [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dailynews.co.th/news/645935/> [20 มกราคม 2565]

¹¹³ <https://turbotax.intuit.com/tax-tips/investments-and-taxes/your-cryptocurrency-tax-guide/L4k3xiFjB>

¹¹⁴ JUSTIN WOODWARD CRYPTO TAX ATTORNEY, What are the tax implications of selling mined cryptocurrency? [Online], 17 January 2022. Available from: <https://taxbit.com/blog/2019-10-21-irs-guidance-on-cryptocurrency-mining-taxes>

¹¹⁵ Ibid.

ในวันที่ 19 มกราคม 2565 จำนวน 700,000 บาท (1,000,000 บาท – 300,000 บาท) ต้องเสียภาษี 140,000 บาท (สมมุติอัตราภาษีเท่ากับ 20%) ต่อมาในวันที่ 20 มกราคม 2566 ราคาเหรียญลดลงเหลือ 500,000 บาท และนาย A ได้ขายเหรียญดังกล่าวเป็นเงินสด ทำให้มีผลขาดทุนจากการขายเหรียญ จำนวน 200,000 บาท (500,000 บาท – 700,000 บาท) กรณีตามตัวอย่างจะเห็นว่าตั้งแต่วันที่นาย A ชุดเหรียญได้ จนกระทั่งได้ขายเหรียญออกไป เกิดผลขาดทุนสุทธิ จำนวน 200,000 บาท แต่มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ณ วัน ชุดเหรียญ จำนวน 700,000 บาท คิดเป็นเงินภาษีจำนวน 140,000 บาท อย่างไรก็ตามกฎหมายของ ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้สามารถนำผลขาดทุนมาหักลบกับกำไรได้ หากเกิดผลขาดทุนสุทธิจะไม่ ต้องเสียภาษี ในขณะที่ประเทศไทยกำไรหรือขาดทุนจากการขายคริปโทเคอร์เรนซีจะต้องคำนวณเป็นราย ธุรกรรม ไม่สามารถหักลบกันได้

ดังนั้น การชุดเหรียญมีลักษณะคล้ายกับการขายสินค้า เมื่อชุดเหรียญสำเร็จแต่ยังไม่ได้นำมาขาย ออกไปเป็นเงินสดจึงยังไม่ควรถือเป็นเงินได้ เพราะเมื่อถือเป็นเงินได้ ณ วันที่ชุดเหรียญสำเร็จอาจทำให้มี ภาระภาษี กล่าวคือ เมื่อชุดเหรียญได้จะถือเป็นเงินได้และต้องเสียภาษีในปีที่มีเงินได้ แต่หากถือเหรียญต่อ และราคาลดลงต่ำกว่ามูลค่าเหรียญที่ชุดได้ จะส่งผลให้เกิดผลขาดทุน ทั้งนี้ผู้เสียภาษีได้เสียภาษีไปแล้วตั้งแต ่วันที่ชุดเหรียญสำเร็จ

4.2 ปัญหาการพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี

การพิจารณาหลักแหล่งเงินได้ กล่าวคือ ผู้มีเงินได้จากแหล่งในประเทศใดต้องเสียภาษีให้กับประเทศ นั้น ไม่ว่าผู้นั้นจะมีสัญชาติใดหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศหรือไม่ โดยเหตุที่มีการเก็บภาษีตามแหล่งเงินได้เพราะ เมื่อบุคคลใดมีเงินได้จากแหล่งในประเทศใด แสดงว่าบุคคลนั้นได้รับประโยชน์จากประเทศนั้นจึงควรมีหน้าที่ เสียภาษีให้แก่ประเทศนั้น

ตามประมวลรัษฎากรของประเทศไทย มาตรา 41 การพิจารณาแหล่งเงินได้จากทรัพย์สิน โดยหลัก จะพิจารณาการตั้งอยู่ของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ กรณีดังกล่าวจึงมีประเด็นปัญหาอยู่ว่า คริปโทเคอร์เรนซีเป็น สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน การพิจารณาการตั้งอยู่ของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้ในประเทศไทยหรือใน ต่างประเทศจึงเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ

จากการศึกษาพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายหุ้น การวินิจฉัยข้อหาหรือของ กรมสรรพากรเลขที่ กค 0702/3488 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 มุ่งพิจารณาในส่วนของการจดทะเบียน ของหลักทรัพย์เป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม จากข้อหาหรือพบว่า หลักทรัพย์ที่ออกโดยบริษัทที่ตั้งขึ้นตาม กฎหมายของต่างประเทศ แต่นำหลักทรัพย์มาจดทะเบียนในประเทศไทยและมีการซื้อขายหลักทรัพย์ ดังกล่าวผ่านตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย อาจสามารถพิจารณาได้ว่าการซื้อขายหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์ ไทยจะถือเป็นแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

ทั้งนี้ ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย คือ Bitkub ข้อมูลจากเว็บไซต์ Coinmarketcap ข้อมูล ณ วันที่ 17 มกราคม 2565 มูลค่าการซื้อขายอยู่ที่ 125 ล้านเหรียญ หรือคิดเป็น

4,152 ล้านบาท (อัตราแลกเปลี่ยนธนาคารแห่งประเทศไทยวันที่ 17 มกราคม 2565 เท่ากับ 33.212 บาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ) มีจำนวนคริปโทเคอร์เรนซีให้ซื้อขาย 57 เหรียญ ซึ่งเหรียญส่วนใหญ่จะเป็นเหรียญที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศ มูลค่าการซื้อขาย 95 ล้านบาท หรือคิดเป็น 3,155 ล้านบาท ทั้งนี้เหรียญที่ออกโดยบริษัทไทยมีเพียง 3 เหรียญ มีมูลค่าการซื้อขาย 30 ล้านบาท¹¹⁶ หรือคิดเป็น 997 ล้านบาท ได้แก่ KUB Coin (KUB) ออกโดยบริษัท บิทคับ ออนไลน์ จำกัด และ JFIN Coin (JFIN) ออกโดยบริษัท บริษัท เจเวนเจอร์ส จำกัด และ SIX Coin (SIX) ออกโดยบริษัท อู๋คิ ยู จำกัด เป็นต้น

เนื่องจากคริปโทเคอร์เรนซีไม่ใช่ทรัพย์สินที่จดทะเบียน จึงไม่สามารถนำหลักการจดทะเบียนมาพิจารณาได้ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากบริษัทผู้ออกเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่ามูลค่าการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีส่วนใหญ่เป็นเหรียญที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศ อาจทำให้ภาครัฐจัดเก็บภาษีได้น้อย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการวินิจฉัยข้อหาหรือของกรมสรรพากรเลขที่ กค 0702/3488 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 มีสาระสำคัญคือ หุ้นที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศแต่มีการจดทะเบียนในประเทศไทยและขายในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยจะถือเป็นแหล่งเงินได้ในไทย อาจสามารถพิจารณาได้ว่าการขายหุ้นผ่านตลาดหลักทรัพย์ไทยถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินได้ในประเทศไทย ดังนั้น จากการเทียบเคียงกับกรณีการขายหุ้นที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศข้างต้น เมื่อมีการขายคริปโทเคอร์เรนซีผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย ควรจะถือเป็นแหล่งเงินได้ในประเทศไทย โดยพิจารณาธุรกรรมการขายเป็นเกณฑ์ว่าเกิดขึ้นผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา ประกาศ 544 การขายและการจำหน่ายทรัพย์สินอื่น ในเรื่องของการพิจารณาหลักแหล่งเงินได้ในต่างประเทศ วางหลักว่า พลเมืองสหรัฐอเมริกา (U.S. citizen) ผู้มีเงินได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ มีหน้าที่ต้องเสียภาษีให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา เว้นแต่เงินได้ที่ได้รับเป็นเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ไม่ว่าผู้มีเงินได้นั้นจะผู้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่และไม่ว่าจะได้รับแบบฟอร์ม 1099 จากผู้ชำระเงินในต่างประเทศหรือไม่ หลักดังกล่าวเป็นหลักที่มุ่งพิจารณาผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็นสำคัญว่าหากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเป็น US citizen ไม่ว่ามีเงินได้จากแหล่งใดจะต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาเสมอ¹¹⁷ ในขณะที่ประเทศไทย โดยหลักการจัดเก็บภาษีจะมุ่งพิจารณาจากตัวทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดเงินได้ว่าตั้งอยู่ที่ใดหรือจดทะเบียนที่ใดเป็นเกณฑ์

ดังนั้น จากการเทียบเคียงกับกรณีการขายหุ้นที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศข้างต้น อาจพิจารณาได้ว่าแม้คริปโทเคอร์เรนซีที่ออกโดยบริษัทต่างประเทศนำมาซื้อขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย อาจถือว่าเป็นเงินได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย

¹¹⁶ coinmarketcap, What are the tax implications of selling mined cryptocurrency? [Online], 17 January 2022. Available from: <https://coinmarketcap.com/exchanges/bitkub/>

¹¹⁷ The Internal Revenue Service (IRS), Publication 544 Sales and Other Dispositions of Assets [Online], 10 January 2022. Available from: https://www.irs.gov/publications/p544#en_US_2020_publink100067613

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีตรงกันข้าม กล่าวคือ หากเป็นกรณีของหุ้นของบริษัทไทยหรือคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลที่ออกโดยบริษัทไทย แต่ไปซื้อขายในแพลตฟอร์มของต่างประเทศ กรณีดังกล่าวยังคงมีความไม่ชัดเจนว่า กรมสรรพากรจะพิจารณาจากแพลตฟอร์มที่มีการซื้อขายหรือไม่

4.3 ปัญหาการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี

การได้รับทรัพย์สินแทนเงินสด ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้เป็นเงินได้พึงประเมินและต้องตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นเงิน เมื่อได้รับคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลซึ่งเป็นทรัพย์สิน ดังนั้น ในการคำนวณภาษีจะต้องตีราคาทรัพย์สินที่ได้รับให้เป็นเงิน โดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินในวันที่ได้มาตามมาตรา 9 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ดังนั้น หากผู้มีเงินได้มีเงินส่วนแบ่งกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล หรือเงินได้จากการรับค่าจ้าง ค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซีจะต้องตีราคาคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลเป็นเงินตามมาตรา 9 ทวิ

นอกจากนี้เมื่อมีการจำหน่ายสินทรัพย์ดิจิทัลและมีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน หรือกำไรจากการขายหรือส่วนเกินทุน (Capital Gain) การคำนวณต้นทุนจึงมีประเด็นปัญหาว่าจะคำนวณต้นทุนโดยวิธีใด เพราะราคาคริปโทเคอร์เรนซีมีความผันผวนสูง การซื้อขายเหรียญอาจมีการกระทำหลายครั้งและกระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลหลายแห่ง โดยแต่ละแห่งจะมีอัตราแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกัน การเลือกใช้วิธีคำนวณต้นทุนที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการคำนวณกำไรจากการขายหรือส่วนเกินทุน (Capital Gain) ที่ต่างกัน

จากการศึกษาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 กำหนดให้เพิ่มประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัลและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ซ) และ (ฅ) ตามลำดับ และให้คำนวณหักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ตามมาตรา 50 (2) (ณ)

ทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดวิธีในการคำนวณต้นทุน จึงยังขาดความชัดเจนในการคำนวณต้นทุนจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี อย่างไรก็ตาม ประมวลรัษฎากรกำหนดให้กำไรจากการขายคริปโทเคอร์เรนซีถูกจัดประเภทให้เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) เช่นเดียวกับกำไรจากการขายหลักทรัพย์ ดังนั้นอาจนำวิธีการคำนวณต้นทุนจากการขายหลักทรัพย์มาปรับใช้กับต้นทุนจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี โดยสามารถใช้วิธีต้นทุนที่แท้จริง หากสามารถระบุตัวทรัพย์สินที่จะขายได้ชัดเจน และสามารถใช่วิธีเข้าก่อนออกก่อน First In, First Out (FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย หากไม่สามารถระบุตัวทรัพย์สินที่จะขายได้ชัดเจน

จากการศึกษากฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซีไว้ชัดเจน โดยระบุว่าสามารถใช้วิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific

identification) หากสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยของคริปโทเคอร์เรนซีที่ขายออกไปแต่ละครั้งเป็นหน่วยใด หรือวิธีเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out : FIFO) หากไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยของเงินดิจิทัลที่ขายออกไปแต่ละครั้งเป็นหน่วยใด นอกจากนี้ยังกำหนดให้ส่วนเกินทุนและส่วนขาดทุนสามารถนำมาหักกลบกันได้ และหากมีส่วนขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายคริปโทเคอร์เรนซีจะไม่ถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี

ผลการศึกษากฎหมายของประเทศไทยสำหรับวิธีการคำนวณต้นทุนการขายหลักทรัพย์ มีความคล้ายคลึงกับการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำวิธีเข้าก่อนออกก่อน First In, First Out (FIFO) มาใช้สำหรับหลักทรัพย์ที่ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยของหลักทรัพย์ที่ขายออกไปแต่ละครั้งเป็นหน่วยใด

การซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีอาจมีการกระทำหลายครั้งและกระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลหลายแห่ง ทำให้เป็นการยากที่จะระบุได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยของคริปโทเคอร์เรนซีที่ขายออกไปแต่ละครั้งเป็นหน่วยใด ดังนั้น การกำหนดแนวทางปฏิบัติในการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซี ควรนำหลักการคำนวณต้นทุนการขายหลักทรัพย์มาปรับใช้ ซึ่งเป็นวิธีที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานการบัญชี โดยกำหนดให้สามารถเลือกใช้วิธี First In, First Out (FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อเป็นแนวทางในการคิดมูลค่าในการเสียภาษีที่ถูกต้องสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษี และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี ควรกำหนดให้ส่วนเกินทุนและส่วนขาดทุนสามารถนำมาหักกลบกันได้ในปีภาษีที่มีเงินได้ และหากมีส่วนขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายคริปโทเคอร์เรนซีไม่ถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ดี หากยอมให้กำไร/ขาดทุนจากการโอน สามารถหักกลบกันได้ในปีภาษี อาจต้องพิจารณาแนวทางการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายด้วยว่าจะให้หักเมื่อใด และอย่างไร

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี รวมถึงมาตรการในการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในส่วนของ การกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมินและเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ วิธีการคำนวณมูลค่า รวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี พร้อมทั้งวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ผู้เขียนขอสรุปผลของการศึกษาและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุปการศึกษา

การเข้าสู่ยุค Digital economy เป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี มีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คริปโทเคอร์เรนซี ถูกนำมาใช้ในการทำธุรกรรมอย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับการยอมรับให้สามารถนำมาใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศเอลซัลวาดอร์ การใช้คริปโทเคอร์เรนซีสามารถทำได้ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราไทย (Fiat currency) ใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการ ตลอดจนถือครองไว้เพื่อเก็งกำไรหรือได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน การใช้เงินสกุลดิจิทัลดังกล่าว นำมาซึ่งเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ในหลายรูปแบบ เช่น กำไรจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ส่วนแบ่งกำไรหรือผลประโยชน์จากการถือครองคริปโทเคอร์เรนซี เงินได้ที่รับจากการรับชำระราคาค่าขายสินค้าหรือค่าบริการ หรือเงินได้จากการขุด เป็นต้น

ในประเทศไทยได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล โดยออกพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อกำกับดูแลและควบคุมการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงคุ้มครองนักลงทุน และ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 และประมวลรัษฎากร กำหนดให้เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ข) และ (ง) ตามลำดับ และให้ผู้จ่ายเงินได้คำนวณหักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ดังกล่าว ตามมาตรา 50 (2) (ฉ) อีกทั้งต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้ประจำปี ทั้งนี้ผลของประมวลรัษฎากร เงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ได้แก่ เงินได้จากการขุด เงินได้จากการได้รับชำระราคาค่าสินค้าและบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี เป็นต้น จึงถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร

การคำนวณมูลค่าเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี เมื่อมีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีถือว่ามีเงินได้พึงประเมินในรูปแบบทรัพย์สิน ประมวลรัษฎากรกำหนดให้ในวันที่ได้มาจะต้องตีราคาทรัพย์สินเป็นเงิน ตามมาตรา

9 ทวิ ในส่วนของการคำนวณต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี จากการศึกษาพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 ไม่พบการกำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซี ผู้เขียนจึงเทียบเคียงวิธีการคำนวณต้นทุนจากการขายหลักทรัพย์ รวมถึงพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้จากการขายหลักทรัพย์เป็นเกณฑ์

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ถูกจัดให้มีความพร้อมมากที่สุดในการนำคริปโทเคอร์เรนซีไปใช้อย่างแพร่หลายโดย Crypto Head ทั้งนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการประกาศใช้กฎหมาย Notice 2014-21 โดยได้ออกเป็นสรุปประเด็นคำถามที่พบบ่อยเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสกุลเงินเสมือนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสกุลเงินดิจิทัลที่ชัดเจนสำหรับผู้เสียภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้ เช่น มีการกำหนดให้กำไรที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นสินค้าหรือบริการ การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนเป็นเงินสกุลทั่วไป และ การแลกเปลี่ยนสกุลเงินเสมือนสกุลหนึ่งเป็นสกุลเงินเสมือนอีกสกุลหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นส่วนเกินทุน (Capital gain) หากถือครองเกินกว่า 1 ปี กำหนดให้เงินได้จากกำไรดังกล่าวหากถือครองไม่ถึง 1 ปี รวมทั้งการได้รับผลตอบแทนจากการถือสกุลเงินเสมือนเพื่อการลงทุน การได้รับสกุลเงินเสมือนจากการขายสินค้าหรือบริการ ถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) และการได้รับสกุลเงินเสมือนจากการชุดเหรียญ ถือเป็นเงินได้จากการจ้างงานตนเอง (Self-employment income) นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดวิธีการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซีที่ชัดเจน ได้แก่ วิธีการเข้าก่อนออกก่อน (First In, First Out) และวิธีราคาเฉพาะเจาะจง (Specific identification) ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวยังขาดความชัดเจนในเรื่องการพิจารณาหลักแหล่งเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี

จากการศึกษา การจัดเก็บภาษีเงินได้ที่เกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยยังคงมีปัญหาและขาดความชัดเจนใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การกำหนดประเภทเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ และวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอให้มีการนำแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ วิธีการคำนวณมูลค่าและการคำนวณต้นทุนจากการขายหลักทรัพย์ของประเทศไทยมาปรับใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีในประเทศไทยต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 ผู้เขียนขอสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดประเภทเงินได้ การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ และวิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการคำนวณต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนี้

(1) การกำหนดประเภทเงินได้พึงประเมิน กรณีการได้รับเหรียญจากการขุด มีลักษณะคล้ายกับการประกอบธุรกิจผลิตสินค้าขึ้นมาเพื่อขาย เมื่อขุดเหรียญสำเร็จแต่ยังไม่ได้จำหน่ายออกไปเป็นเงินสดจึงยังไม่ถือเป็นเงินได้ ทั้งนี้การขุดเหรียญดังกล่าวมีต้นทุนค่าใช้จ่ายจำนวนมาก หากผู้ขุดเหรียญถือเหรียญดังกล่าวต่อไปและขายเหรียญดังกล่าวเป็นเงินสดในภายหลัง เงินได้จากการขายเหรียญที่ขุด จะถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40 (8) ตามประมวลรัษฎากร มีความเหมาะสมดีแล้ว

(2) การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้จากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีเฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุนและเงินได้จากส่วนแบ่งกำไรจากการถือคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล เพื่อให้ง่ายในทางปฏิบัติควรนำหลักการขายสินทรัพย์ดิจิทัลผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา กล่าวคือ เงินได้จากการขายสินทรัพย์ดิจิทัลผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย จะถือว่ามีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย ในขณะที่หากมีเงินได้จากการขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในต่างประเทศ จะถือว่ามีเงินได้จากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการได้รับชำระราคาค่าจ้าง ค่าสินค้าหรือบริการด้วยคริปโทเคอร์เรนซี รวมถึงเงินได้จากการขุดเหรียญ จะถือว่ามีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซีเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเหรียญเป็นเงินสด หากกระทำโดยผ่านช่องทางศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ดังนั้น การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ควรใช้หลักการเดียวกันโดยพิจารณาจากการขายผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

(3) วิธีการคำนวณมูลค่ารวมถึงการกำหนดต้นทุนเพื่อจัดเก็บภาษี ประมวลรัษฎากรไทยมีการกำหนดไว้ชัดเจนตามมาตรา 9 ทวิ กล่าวคือ เมื่อมีเงินได้ในรูปทรัพย์สิน ต้องตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวให้เป็นเงินโดยให้ถือราคาหรือค่าของทรัพย์สินในวันที่ได้มา ในส่วนของวิธีการคำนวณต้นทุนการขายคริปโทเคอร์เรนซี ควรกำหนดให้สามารถเลือกใช้วิธี First In, First Out (FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ย เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางในการคิดมูลค่าในการเสียภาษีที่ถูกต้องสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษี และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี ควรกำหนดให้ส่วนเกินทุนและส่วนขาดทุนสามารถนำมาหักกลบกันได้ในปีภาษีที่มีเงินได้ และหากมีส่วนขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายคริปโทเคอร์เรนซีไม่ให้ถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ดี หากยอมให้กำไร/ขาดทุนจากการโอน สามารถหักกลบกันได้ในปีภาษี อาจต้องพิจารณาแนวทางการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายด้วยว่าจะให้หักเมื่อใด และอย่างไร

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ (Guideline) ที่ชัดเจนเป็นการเฉพาะสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ในเรื่องของการรับรู้เงินได้ ประเภทเงินได้พึงประเมิน การพิจารณาหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้ รวมถึงวิธีการคำนวณมูลค่าและการกำหนดต้นทุนเพื่อเสียภาษี เพื่อให้ชัดเจนและเป็นแนวทางในการคำนวณภาษีให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษี

อย่างไรก็ตามหากประเทศไทยมีแนวทางการจัดเก็บภาษีที่ไม่เป็นการส่งเสริมการทำธุรกรรมภายในประเทศ จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของการลงทุนทำให้ผู้ลงทุนส่วนใหญ่ไปลงทุนซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีในตลาดต่างประเทศ ดังนั้นจะทำให้ประเทศไทยสูญเสียฐานภาษีจากเงินได้ดังกล่าวไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

ไพจิตร โรจนวานิช, อาจารย์ชุมพร เสนไฮย และอาจารย์สาโรช ทองประคำ. ภาษีสรรพากร เล่ม 1.

กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2561.

พล ธีรคุปต์. สารพันปัญหาภาษีระหว่างประเทศ เล่ม 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2561.

เอกัตศึกษา

เกรียงไกร โภคานุกรม. มาตรการการจัดเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัล (Cryptocurrency). วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2561.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. รายงานสรุปภาวะตลาดสินทรัพย์

ดิจิทัล [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์: <https://www.sec.or.th/TH/Pages/WeeklyReport.aspx>

[สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2564]

ปริญ เตชะมวลไววิทย. 2564. รู้จัก ICO ก่อนคิดลงทุน [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2560/ac-post-25601106-ICO.pdf> [สืบค้น

เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2564]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. ICO Portal [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.sec.or.th/digitalasset#ICOP> [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2564]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. บัญชีรายชื่อคริปโทเคอร์เรนซีที่ผู้

เสนอขายโทเคนดิจิทัลหรือผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล สามารถรับเป็นการตอบแทนหรือ

ในการทำธุรกรรม [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์: <https://publish.sec.or.th/nrs/7998s.pdf>

[สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2564]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2564. ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาต

นายหน้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Broker) [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.sec.or.th/digitalasset#ICOP> [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2564]

กรมสรรพากร. 2545. เลขที่หนังสือ กค 0811/757 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/25193.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2564]

เศรษฐกิจ-ยานยนต์. 2564. สรรพากรแจงยิบ ภาษีคริปโทฯ เก็บอย่างไร ใครมีหน้าที่เสียบ้าง [ออนไลน์].

จากเว็บไซต์: <https://www.dailynews.co.th/news/645935/> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

กรมสรรพากร. 2553. เลขที่หนังสือ กค 0702/3488 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/43059.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

กรมสรรพากร. 2542. เลขที่หนังสือ กค 0811/11010 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/23755.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

กรมสรรพากร. 2557. เลขที่หนังสือ กค 0702/8322 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/54364.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

กรมสรรพากร. 2541. เลขที่หนังสือ กค 0811/01147 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/22937.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

กรมสรรพากร. 2549. เลขที่หนังสือ กค 0706/3978 [ออนไลน์]. จากเว็บไซต์:

<https://www.rd.go.th/31586.html> [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2565]

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ

COINMARKETCAP. All Cryptocurrencies. [Online]. 2021. Available from:

<https://coinmarketcap.com/> [29 August 2021]

BLOCKCHAIN. Daily Active Addresses, New Address. [Online]. 2021. Available from:

<https://www.blockchain.com/explorer/> [31 August 2021]

JUSTIN WOODWARD. IRS Guidance On Cryptocurrency Mining Taxes. [Online]. 2021.

Available from: <https://taxbit.com/blog/2019-10-21-irs-guidance-on-cryptocurrency-mining-taxes> [10 October 2021]

Dimitar Dzhondzhorov. USA Is the Most Crypto-Ready Country. [Online]. 2021. Available

from: <https://cryptopotato.com/usa-is-the-most-crypto-ready-country-according-to-a-recent-research/> [10 October 2021]

Courier's Desk. Internal Revenue Service, FREQUENTLY ASKED QUESTIONS. [Online]. 2014.

Available from: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions> [10 November 2021]

COINMARKETCAP. All Cryptocurrencies. [Online]. 2021. Available from:

<https://coinmarketcap.com/> [29 August 2021]

Dimitar Dzhondzhorov. USA Is the Most Crypto-Ready Country. [Online]. 2021. Available

from: <https://cryptopotato.com/usa-is-the-most-crypto-ready-country-according-to-a-recent-research/> [10 January 2022]

Internal Revenue Service. Internal Revenue Bulletin: 2014-16. [Online]. 2014. Available

from: https://www.irs.gov/irb/2014-16_IRB#NOT-2014-21 [10 January 2022]

Internal Revenue Service. FREQUENTLY ASKED QUESTIONS. [Online]. 2014. Available from:
<https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/frequently-asked-questions-on-virtual-currency-transactions> [10 January 2022]

Internal Revenue Service. Publication 525 Taxable and Nontaxable Income. [Online]. 2021.
Available from: <https://www.irs.gov/publications/p525> [10 January 2022]

Internal Revenue Service. Publication 538 Accounting Periods and Methods. [Online]. 2019.
Available from: <https://www.irs.gov/publications/p538> [10 January 2022]

Internal Revenue Service. Publication 544 Sales and Other Dispositions of Assets. [Online].
2020. Available from: https://www.irs.gov/publications/p544#en_US_publink100067613 [10 January 2022]

Internal Revenue Service. Publication 519 U.S. Tax Guide for Aliens. [Online]. 2020.
Available from: <https://www.irs.gov/publications/p519> [20 January 2022]

Internal Revenue Service. Taxation of U.S. Residents. [Online]. 2021. Available from:
<https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/taxation-of-us-residents>
[20 January 2022]

Cryptocurrency Tax Attorneys and Blockchain CPA's. Cost Basis Methods. [Online]. 2021.
Available from: <https://taxbit.com/cryptocurrency-tax-guide> [16 January 2022]

Internal Revenue Service. Topic No. 409 Capital Gains and Losses. [Online]. 2022. Available
from: <https://www.irs.gov/taxtopics/tc409> [14 January 2022]

Internal Revenue Service. Publication 505 Tax Withholding and Estimated. [Online]. 2022.
Available from: <https://www.irs.gov/forms-pubs/about-publication-505>
[14 January 2022]

Turbotax. Your Cryptocurrency Tax Guide [Online]. [Online]. 2022. Available from:

<https://turbotax.intuit.com/tax-tips/investments-and-taxes/your-cryptocurrency-tax-guide/L4k3xiFjB> [17 January 2022]

coinmarketcap. What are the tax implications of selling mined cryptocurrency? [Online].

[Online]. 2022. Available from: <https://coinmarketcap.com/exchanges/bitkub/>
[17 January 2022]

กฎหมายไทย

ประมวลรัษฎากร

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561

พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนต่อประชาชน

พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 44) พ.ศ. 2560

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทย

กฎหมายต่างประเทศ

Internal Revenue Code

The Internal Revenue Service (IRS) Notice 2014-21

Revenue Ruling 2019-24: Tax treatment of transactions involving cryptocurrency

Taxing Virtual Currencies an Overview of Tax Treatments and Emerging Tax Policy

